

TARTU ÜLIKOOL  
Sotsiaalteaduste valdkond  
Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Kertu Niit

Rahvuslik identiteet ja julgeolek kuue EL-i ja NATO riigijuhi kõnedes esimese kuu jooksul  
pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse 2022. aasta veebruaris ja seitse kuud hiljem

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Alar Kilp, PhD

Tartu 2023

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Töö sõnade arv: 10 862

Kertu Niit, 15.05.2023

## **Annotatsioon**

Venemaa alustas Ukrainas täiemahulist sõda 2022. aasta 24. veebruaril ning viis septembris läbi libareferendumeid annekteeritud aladel ja kuulutas välja osalise mobilisatsiooni. Bakalaureusetöö eesmärgiks on teada saada, kuidas käsitlevad Euroopa Liidu ja NATO riigijuhid julgeolekut ja rahvuslikku identiteeti kahel perioodil: vahetult peale Venemaa sissetungi Ukrainasse ning seitse kuud hiljem. Selleks defineeriti esmalt julgeolek ja identiteet ning uuriti nende seost.

Rahvusliku identiteedi ja julgeoleku uurimiseks kasutati uurimismeetodina temaatilist analüüsi. Valimiks oli 24 kõnet kuuelt riigijuhilt, mis olid jagatud nelja kategooriasse ajalise perioodi ja auditooriumi vahel. Seega taheti teada, kuidas käsitletakse rahvuslikku identiteeti ja julgeolekut ajaperioodide ja auditooriumite sees ja vahel. Lisaks uuriti seda, kuidas kõnedes väljendub riikide finantsilise toetuse määr. Valitud riigid olid jagatud Ukraina toetuse alusel kolmeks ning taheti teada, kas see finantsiline toetus tähendab ka suuremat solidaarsust või ühtsustunnet ukrainlastega.

Analüüsis eristusid neli teemat: julgeolek, väärtused, toetus ja ajalugu. Identiteet ise teemana ei väljendunud, sest tegemist on mitmetahulise mõistega, mis hõlmas kõiki teisi välja toodud teemasid. Analüüsist selgus, et identiteet ja julgeolek on omavahel seotud läbi ühtsuse väärtustamise ning osad alamkategooriad kaotasid perioodide vahel julgeolekualase tähenduse, neid kasutati ühtsuse saavutamise eesmärgil. Lisaks selgus, et toetusmäär pole kõnedes toetuse väljendamisega seotud.

# Sisukord

SISSEJUHATUS .....	5
<b>1. TEOREETILINE RAAMISTIK.....</b>	<b>6</b>
1.1 Julgeolek .....	6
1.2 Fokuseerivad sündmused .....	8
1.3 Identiteet .....	9
1.3.1 Rahvuslik identiteet Ameerika Ühendriikides ja Euroopas .....	10
<b>2. METOODIKA .....</b>	<b>11</b>
<b>3. TULEMUSED JA ANALÜÜS.....</b>	<b>17</b>
3.1 Kategooriad .....	17
3.2 Väärtuste alamkategooriad ja koodid .....	18
3.2.1 Rahu .....	19
3.2.2 Demokraatia.....	20
3.2.3 Suveräänsus .....	21
3.2.4 Õigused .....	23
3.2.5 Ühtsus.....	24
3.2.6 Vabadus .....	25
3.3 Julgeoleku alamkategooriad ja koodid .....	27
3.3.1 Majanduslik julgeolek .....	28
3.3.2 Euroopa Liit .....	30
3.3.3 NATO.....	31
3.3.4 Siseriiklik julgeolek.....	32
3.4 Toetuse alamkategooriad ja koodid .....	33
3.4.1 Solidaarsus .....	34
3.4.2 Abi.....	34
3.5 Ajaloo koodid.....	35
3.6 Järeldused.....	36
KOKKUVÕTE .....	38
KASUTATUD KIRJANDUS .....	39

## SISSEJUHATUS

Venemaa täiemahuline sõda Ukrainas algas 2022. aasta 24. veebruaril. 2023. aasta maikuuks on sõda kestnud üle aasta ning Venemaa agressiooni on hukka mõistnud nii ÜRO, NATO kui ka Euroopa Liit. Lisaks on oma panuse Ukraina toetuseks andnud paljud riigid läbi humanitaarse, militaarse ja majandusliku abi. Kõigi nende otsuste tegemisel on vaja läbipaistvuse, rahva teadvustamise ning toetuse avaldamise eesmärgil kommunikatsiooni. Kõned ja pressikonverentsid on riigijuhtidele olulisimad kommunikatiivsed vahendid, läbi mille neid eesmärke täita (Kioussis & Strömbäck 2010:12).

Kõnede pidamine kriisi ajal hõlmab nii julgeoleku kaitsele kui ka rahvuslikule identiteedile omaseid elemente. Olenevalt auditooriumi identiteedist võivad nad julgeolekuohtudest erinevalt aru saada. Rahvuslik identiteet võib mõjutada inimeste arusaama julgeolekust ja julgeolekualane tegevus vastupidi rahvuslikku identiteeti. Bakalaureusetöös tahetakse aga teada, kuidas identiteet ning julgeolek väljenduvad poliitilises kommunikatsioonis riigijuhi, mitte kõne vastuvõtja tasandil.

Riigijuhtide kõnede analüüse on läbi viidud erinevatel teemadel ning mitmeid uurimismeetodeid kasutades. Sageli keskenduvad analüüsid aga kahe riigi juhtide võrdlusele (Ojala et al. 2019), ühe riigi presidendile (Maalej 2012) või riigi järjestikustele presidentidele (Lacatus 2021). George W. Bushi 11. septembri rünnakute järgsete kõnede identiteedi taasloomet uurinud Mike Milford (2016:2) toob välja, et presidentide kõnesid analüüsides keskendutakse tihti kriisile kui presidentaalse retoorika tulemusele ja vastupidiseid uurimusi on vähe. Lisaks pole sõda veel lõppenud ja sõja mõju rahvuslikule identiteedile ning julgeoleku käsitlele pole selge. Bakalaureusetöö ei proovi teha üldistusi poliitilise kommunikatsiooni, julgeoleku ja rahvusliku identiteedi osas, vaid uurib teemasid juhtumite põhiselt, et aru saada, kuidas need just sellistel tingimustel väljenduvad.

Seega on bakalaureusetöö eesmärgiks teada saada, kuidas käsitlevad Euroopa Liidu ja NATO riigijuhid julgeolekut ja rahvuslikku identiteeti vahetult peale Venemaa sissetungi Ukrainasse ning seitse kuud hiljem. Selleks viiakse läbi temaatiline analüüs, mille käigus otsitakse vastuseid käsitleuse potentsiaalse erinevuse kohta nii ajaperioodide, auditooriumi kui ka kõnelejate lõikes. Temaatiline analüüs viiakse läbi Virginia Brauni ja Victoria Clarke'i (2006) kuue temaatilise analüüsi faasi alusel. Kodeeritakse nii deduktiivselt kui induktiivselt. Kategooriad, mida analüüsida on varasemalt teooria põhjal defineeritud, kuid kui nendega koos

käsitletakse ka teisi kategooria alla sobituvaid osi, lisatakse ka need. Tulenevalt bakalaureusetöö eesmärgist otsitakse analüüsis vastuseid järgnevatele küsimustele:

1. Kuidas käsitlevad riigijuhid kõnedes identiteeti ja julgeolekut?
2. Kas ja kuidas erinevad teemad kahe perioodi sees ja perioodide võrdluses?
3. Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad kolmes toetuse alusel jagatud grupis?
4. Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad riigisiseste ja välisauditooriumile suunatud kõnede puhul?

Bakalaureusetöös analüüsitakse kuue Euroopa Liidu ja NATO riigijuhi kõnesid kahel perioodil – sõja esimesel kuul ning Venemaa korraldatud libareferendumite ja osalise mobilisatsiooni ning ÜRO Peaassamblee 77. istungjärgust tulenevalt seitse kuud hiljem. Lisaks eristatakse kõnesid auditooriumi alusel. Kui riigijuht peab kõne oma parlamendis, riigitelevisioonis või otseülekanadena sotsiaalmeedias, on auditoorium siseriiklik. Kui aga kõne toimub mõne rahvusvahelise organisatsiooni kohtumise järel, on auditoorium välisriiklik või suunatud rahvusvahelisele kogukonnale. Lisaks võetakse arvesse seda, kui palju on riigid Ukrainat toetanud, et teha esialgne riikide valik ning hiljem analüüsida, millist rolli see rahvusliku identiteedi ning julgeoleku käsitluses mängib. Nende kriteeriumite alusel valiti valemisse 24 kõnet.

Esimene peatükk kirjeldab analüüsiks vajalikku teoreetilist baasi julgeoleku ja identiteedi käsitlusest nii eraldi kui ka põimituna. Julgeoleku osas käsitleb see peatükk ka fookusseerivaid sündmusi kui kõnede analüüsi olulisust julgeoleku kontekstis. Rahvuslikust identiteedist antakse ülevaade nii selle laiema tähenduse kui ka Euroopa Liidu ning Ameerika Ühendriikide identiteedi lühida tutvustamise põhjal. Teises osas tutvustatakse temaatilist analüüsi kui meetodikat ning kirjeldatakse süvitsi kõnede valiku ja kodeerimise protsessi. Viimane peatükk hõlmab analüüsi ja tulemusi. Iga kategooria ja alamkategooria on analüüsi osas lahti seletatud ning analüüsi näitlikustatakse väljavõtetega kõnedest. Sellele järgnevad ka järeldused, kus vastatakse analüüsi põhjal pikemalt uurimisküsimustele.

## **1. TEOREETILINE RAAMISTIK**

### **1.1 Julgeolek**

Bakalaureusetöös uuritakse, kuidas käsitlevad riigijuhid identiteeti ning julgeolekut ning kas ja kuidas see erineb nii kõnelejate, perioodide kui ka kõnede auditooriumi lõikes. Barry Buzan, Ole Wæver ja Jaap de Wilde (1997: 21) käsitlevad oma raamatus neid mõlemaid, keskendudes identiteedile kui ühele sotsiaalse julgeoleku alustalale. Raamat pakub uuenenud lähenemist regionaalse julgeolekukompleksi teooriale, mis keskendub vaid poliitilisele-militaarsetele sektorile ja on autorite sõnul jäänud külma sõja järgses maailmas liialt riigikeskseks (Buzan et al. 1997). Seetõttu eristavad nad viite sektorit, mille kaudu analüüsida rahvusvahelist julgeolekut: militaarne, keskkondlik, majanduslik, sotsiaalne ja poliitiline sektor (Buzan et al. 1997).

Autorid defineerivad julgeolekut rahvusvahelistes suhetes kui ellujäämise küsimust. Selle definitsiooni järgi nähakse julgeolekuprobleemi eksistentsiaalse ohuna, mis ohustab traditsiooniliselt riiki ja selle valitsust, territooriumit ning ühiskonda (Buzan et al. 1997: 21). Kui probleemi esitletakse eksistentsiaalse ohuna, millega tegelemine nõuab auditooriumi poolt legitimeeritud erakorralisi meetmeid, on tegemist julgeolekustamisega (Buzan et al. 1997: 24-25). Kuna bakalaureusetöös ei võeta arvesse auditooriumipoolset hinnangut ega uurita seda, kuidas planeeritud tegevused päriselt ellu viidi ja kuidas sõda nende riikide poliitikaid muutis, kuid kõnedes tuuakse välja tegevusi, mis vastavad teistele julgeolustamise tingimustele, saab bakalaureusetööst tulenevalt edasi uurida, milline oli kõnede vastukaja ja kuidas tegevused realiseerisid.

Julgeolustamine algab kõneaktiga, mis peab tulema võimupositsioonil olevalt isikult ja sisaldama julgeolekuga seonduvat sõnavara ning välist ohtu, mille eest end kaitsma peab (Buzan et al. 1997: 32-33). Seega on kõnede käsitus julgeoleku analüüsis tähtsal kohal.

Raamat aitab töös uuritavaid kategooriaid mõtestada sektorite abil. Eksistentsiaalne oht ja selle kaitseks vastu võetavad eriolukorra meetmed erinevad viies sektoris referentsobjekti ehk selle põhjal, mille kaitse on kõige olulisem (Buzan et al. 1997: 21). Autorid toovad välja, et militaarsektoris on objektiks riik või mõni muu poliitiline üksus, poliitilises sektoris aga riigi moodustamise põhimõte, mille alla kuuluvad suveräänsus ja mõnel juhul ka ideoloogia (Buzan et al. 1997: 22). Rahvusvahelise kogukonna jaoks tähendab poliitilise sektori eksistentsiaalne oht reeglite, normide ja institutsioonide õõnestamist (Buzan et al. 1997: 22). Majanduslikus sektoris on globaalse turu ohud samad, mis poliitilise sektori rahvusvahelisel kogukonnal, kuid siseriiklikul tasandil pole majanduse kõikumine otseselt riigi eksistentsiga seotud (Buzan et al. 1997: 22).

Sotsiaalses sektoris on referentsiks kollektiivne identiteet, mis saab toimida ilma riigita, näiteks rahvus ja religioon (Buzan et al. 1997: 22). Identiteet on olemuselt konservatiivne, mistõttu saab paljusid ohtusid näha eksistentsiaalsena, sest need toovad kaasa muutusi selles, kuidas me ennast näeme (Buzan et al. 1997: 23). Viimaseks on keskkonnasektor, kus saab referentsobjektidena näha konkreetsete liikide ja elukohtade säilimist või kliimat laiemalt (Buzan et al 1997: 23).

## **1.2 Fokuseerivad sündmused**

Kõnede analüüsi olulisust julgeoleku kontekstis selgitab fokuseerivate sündmuste definitsioon ning kasutus teadustöodes. Fokuseerivate sündmused on äkitselt juhtunud ja suurel skaalal toimuvad sündmused, mis pälvivad globaalset tähelepanu nii poliitilisel kui ka sotsiaalsel tasandil (Alexandrova 2015: 505). Poliitilised jõud tegelevad fokuseerivate sündmustega esmalt läbi sündmuse kommenteerimise, avaldades kaastunnet ja mõistes hukka ebainimlikku käitumist (Alexandrova 2015: 505). Seejärel võib kommunikatsioonist saada humanitaarabi pakkumine, sõjaväelises koalitsioonis osalemine või siseriiklike poliitikate muutmine (Alexandrova 2015: 505-506). Üks viis, kuidas poliitikud fokuseerivaid sündmusi kommenteerivad, on just läbi kõnede pidamise. Seega võib väita, et kõned on fokuseerivate sündmuste esimene faas, mis viib riigipoolse abi pakkumiseni ning mõningal juhul poliitikate muutmiseni.

Vytautas Valentinavičius (2022) käsitleb oma teadusartiklis fokuseeriva sündmusena Krimmi annekteerimist 2014. aastal. Kuna 2022. aastal alanud täiemahulist sõda Ukrainas saab võtta kui Krimmi annekteerimise jätku, on artikkel selle bakalaureusetöoga võrreldav ning annab teoreetilise aluse töö tegemiseks. Uurimus sisaldab lisaks seadusandlikele algatustele ja ajakirjanduslikele artiklitele ka Leedu presidendi iga-aastaseid pöördumisi oma riigi parlamendi poole aastatel 2013-2015, tuues välja nende temaatilised muutused (Valentinavičius, 2022:320-321).

Artikkel keskendub muutustele Leedu julgeolekupoliitikas ning ka kõnede temaatiliste muutuste osas on võetud arvesse julgeolekut puudutavad teemad:

- vabaduse olulisus,
- liitlaste tugi,
- valeinformatsioon ja propaganda,
- küberturvalisus,



- riigi sõjavägi/kaitsevägi (Valentinavičius, 2022:320-321).

Seega vaadeldakse nende samade teemade esinemist ka bakalaureusetöös kasutatavates kõnedes. Töös kasutatakse nii induktiivset kui ka deduktiivset lähenemist, et välja selgitada, millised teemad on just neis kõnedes aktuaalsed.

### 1.3 Identiteet

Anthony D. Smith (1991) defineerib ja mõtestab rahvusliku identiteedi mitmekesisust ja keerukust. Ta eristab läänelikku ning „mitte-läänelikku“ ehk etnilist nägemust rahvusest (Smith 1991: 11). Kui läänelik rahvuse kontseptsioon hõlmab ajaloolist territooriumi, õigus-poliitilist kogukonda ja selle võrdsust ning ühtset kodakondsusel põhinevat kultuuri ja ideoloogiat, siis etniline ei põhine riigil, vaid ühisel põlvnemisel (Smith 1991: 11). Sageli on rahvuse tüübid omavahel põimunud ja jagavad ühtseid põhimõtteid, mistõttu toob autor välja viis rahvusliku identiteedi tunnust:

1. Ajalooline territoorium või kodumaa
2. Ühised müüdid ja ajaloolised mälestused
3. Ühine avalik massikultuur
4. Ühised seaduslikud õigused ja kohustused kõigile liikmetele
5. Ühine majandussüsteem ja kodanike liikuvus territooriumil (Smith 1991: 14)

Seega koosneb rahvuslik identiteet etnilistest, kultuurilistest, territoriaalsetest, majanduslikest ja õigus-poliitilistest komponentidest (Smith 1991: 11).

Sarnasena Smithile (1991) näevad rahvust ka Barry Buzan, Ole Wæver ja Jaap de Wilde (1998: 119-120), kes käsitlevad identiteeti ühiskondliku julgeoleku referentsobjektina. Autorite jaoks on identiteet kogukondade enesekujutus, läbi mille luuakse nägemus „meist“ (Buzan et al. 1998: 119-120). Definiitsiooni järgi ei hõlma ühiskondlik julgeolek ainult rahvust, vaid kõiki suuri identiteedigruppe (Buzan et al. 1998: 119-120). Keel ja geograafiline asukoht võivad olla rahvusliku identiteediga seotud, kuid kindla kogukonnaga samastumine oleneb poliitilistest või personaalsetest valikutest (Buzan et al. 1998: 120). Siiski põhinevad need grupid tänapäevases Euroopas peamiselt rahvusel ja ühiskondlikku julgeolekut väljendavad rahvuse esindajatena riigijuhid (Buzan et al. 1998: 119-129; 123).

Barry Buzan, Ole Wæver ja Jaap de Wilde (1998) näevad identiteeti ühiskondliku julgeoleku alusena. Bakalaureusetöös kõnede analüüsimiseks on oluline teada, millised on ühiskondliku

Julgeoleku tagajad (*security actors*) ja referentsobjektid. Autorid vaatlevad ühiskondlikku julgeolekut regionaalselt, jagades maailma ajalooliste, geograafiliste, religioossete ja kultuuriliste erisuste põhjal kaheksaks (Buzan et al. 1998: 126-138). Bakalaureusetöök valitud riikide ühiskondliku julgeoleku avamiseks uuritakse Euroopa, Põhja-Ameerika ja endise Nõukogude Liidu käsitlust. Küll aga tuleb arvesse võtta seda, et raamat on valminud 1998. aastal, mil endised Nõukogude Liidu riigid olid alles iseseisvuse saavutanud ning 2023. aastal ohustavad identiteeti ka teised probleemid. Seega uuritakse identiteedi käsitlust USAs ning Euroopas ka uuemate teadustööde põhjal.

### **1.3.1 Rahvuslik identiteet Ameerika Ühendriikides ja Euroopas**

Analüüsis kasutatud riikideks on Poola, Läti, Prantsusmaa, Itaalia, Saksamaa ja USA. Kuna rahvuslik identiteet on igal riigil omade eripäradega, on vaja teoreetilisi teadmisi ka selle kohta, kuidas rahvuslik identiteet neis väljendub. Euroopa riikide osas käsitletakse Euroopa identiteeti, mis hõlmab ka rahvusüleseid aspekte.

Euroopa identiteeti defineerib ja avab Thierry Chopin (2018), kes rõhutab, et kuigi Euroopa Liidu riikidel on erinevad kultuurilised ja ajaloolised rahvusidentiteedid, saab nüüdseks rääkida ühisest poliitilisest identiteedist. Selle aluseks on Euroopa väärtused, milleks on lepingutest tulenevalt austus inimväärikuse ja inimõiguste vastu, vabadus, demokraatia, võrdsus ning õigusriigi põhimõtete järgimine (Chopin 2018). Anthony D. Smith (1992) jagab oma Euroopa ühtsust ja rahvuslikku identiteeti käsitlevas artiklis Chopini (2018) mõtet liikmesriikide rahvusliku identiteedi säilimise kohta, kuid rõhutab rohkem riikide eripärasid.

Chopin (2018) toob välja, et termin „eurooplane“ sisaldab geograafilisi, ajaloolisi ja kultuurilisi faktoreid, mis loovad liikmete rahvuslikku identiteeti arvestades Euroopa identiteedi. Smith (1992: 70) ei näe neid faktoreid täielikult ühendavana, sest kõik Euroopa riigid ei kogenud ajaloolisi sündmusi samasuguselt, geograafiliselt on raske Euroopat määratleda ja riikide kultuuriline ning etniline taust on liialt mitmekesine. Samas leiab ta, et osad tavad ning pärimused on osadele Euroopa riikidele ühtsed, mistõttu saab rääkida Euroopast kui „kultuuride perekonnast“ (Smith 1992: 70).

Identiteeti ja julgeolekut sidudes toovad ka Buzan, Wæver ja de Wilde (1998: 132), et Euroopa ühiskondlikku turvalisust iseloomustavad rahvused ja rahvuselaadsed grupid ehk vähemused, regioonid ja Euroopa laiemalt. Nende kombinatsioon on loonud mitmekihiliste identiteetide kogumiku, mille saatusest oleneb Euroopa integratsioon ja seeläbi ka julgeolek (Buzan et al.

1998: 132). Kui identiteedid arenevad selliselt, et need muutuvad üksteisele ähvardavaks ja ohustada seega kogu Euroopa julgeolekut (Buzan et al. 1998: 132). Kuna kõik autorid leiavad, et Euroopa identiteedist rääkides ei tohi unustada liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, saab bakalaureusetöös uurida, milliseid väärtusi omistatakse enda riigile ja milliseid Euroopa Liidule ning kuidas nähakse ühtsust.

USA koosneb paljudest omavahel kattuvatest ja gruppe läbivatest identiteetidest, mis kõik soovivad oma kultuuri kaitsta (Buzan et al. 1998: 129-130). Seega on keeruline riigi identiteeti defineerida ja Ameerika identiteeti üldistavaid akadeemilisi töid leidub vähem. Küll aga saab vaadata, kuidas on varasemad presidendid oma kõnedes identiteeti väljendanud. Mike Milfordi (2016) kriitiline analüüs Ameerika Ühendriikide president George W. Bushi kõnedest peale 2001. aasta 11. septembri terrorirünnakuid käsitleb identiteedi taasloomist militaarse rünnaku järgselt. Identiteedi taasloomine käis läbi Ameerika erandlikkuse kontseptsiooni, sest kriisid õhnestavad riikliku ülemvõimu eeldust ja seavad rahvusliku identiteedi seeläbi ohtu (Milford 2016: 20).

Leonie Huddy ja Nadia Khatib (2007) uurivad seda, kuidas rahvusliku identiteedi ja patriotismi tunnetamine mõjutab poliitilist kaasatust. Kuna analüüs toimub küsitluse baasil, annavad küsimused aimu, mida peetakse rahvusliku identiteedi puhul oluliseks. Patriotism väljendus nendes küsimustes, mis olid seotud riikliku sümboolika ja riigi tegevustega nõustumisega (Huddy ja Khatib 2007: 68). Patriotismi olulisuse USA rahvuslikus identiteedis toob välja ka Chopin (2018: 4-5), kelle jaoks on USA patriotism riigi ühtse ja resoluutse tegevuse aluseks. Samal teemal leiab ta, et Euroopa tasandil patriotism ei väljendu, sest puudub ühine uhkus ja enesekindlus (Chopin 2018: 5). Rahvuslikku identiteeti käsitletakse Huddy ja Khatibi (2007: 67) artiklis ka kui kuuluvustunnet ja „meie“ konstrueerimist. Seega lisab artikkel Euroopa rahvuslikus identiteedis välja joonistunud väärtustele uue tahu ja kinnistab Smithi (1992) ja Buzani ning teiste autorite (1998) käsitlust identiteedist kui „meist“.

## **2. METOODIKA**

Bakalaureusetöö eesmärgiks on teada saada, kas ja kuidas erinevad julgeolek ja identiteet riigijuhtide Ukrainas toimuvat sõda käsitlevates kõnedes. Kuna tahetakse teada just teemade muutust ajas, kasutatakse tulemuste saavutamiseks temaatilist analüüsi, mille läbiviimine põhineb Virginia Brauni ja Victoria Clarke'i (2006) teadustööl.

Autorid eristavad induktiivset ja teoreetilist temaatilist analüüsi (Braun ja Clarke 2006: 83). Induktiivse analüüsi puhul leitakse teemad andmetest ilma varasema kodeerimisraamistikuta (Braun ja Clarke 2006: 83). Kuna bakalaureusetöö eesmärgiks on juba defineeritud terminite (julgeolek ja identiteet) käsitluse muutuste uurimine, kasutatakse osaliselt teoreetilist temaatilist analüüsi kategooriate ning alamkategooriate leidmiseks. Induktiivselt lisatakse neid väärtusi, toetust ja julgeolekut toetavaid alamkategooriaid ja koode, mis sobituvad laiemal teoreetilise rahvusliku identiteedi ja julgeoleku kategooria alla. Lisaks eristatakse teemade tuvastamisel semantilist ja latentset lähenemist, mis iseloomustab seda, kas andmestiku sisu uuritakse otseselt selle põhjal, mis on kirjas ja öeldud või otsitakse sisust eeldusi, tagamaid ja peidetud tähendusi (Braun ja Clarke 2006: 84-85). Kõnede analüüsis uuritakse semantilist sisu, mille puhul võetakse arvesse ka kõnede konteksti.

Autorid näevad temaatilist analüüsi kui palju kasutatud kuid vähe tunnustatud kvalitatiivset analüüsimeetodit ning pakuvad välja kuus faasi selle läbi viimiseks:

1. Andmetega tutvumine
2. Esmaste koodide loomine
3. Teemade otsimine
4. Teemade ülevaatamine
5. Teemade defineerimine ja nimetamine
6. Raporti koostamine (Braun ja Clarke 2006: 87)

Andmetega tutvumine hõlmab kogu andmestiku läbi lugemist, märkmete tegemist ja transkriptsioonide loomist (Braun ja Clarke 2006: 87-88). Seejärel luuakse andmestikust tulenevalt esmased koodid, mis hiljem paigutatakse sarnasuse põhjal suuremate teemade alla (Braun ja Clarke 2006: 89-90). Teemade ülevaatamise protsessis vaadatakse, kas nende toetamiseks on piisavalt andmeid ning milliseid teemasid saab omavahel sobitada ja millised peab lahku lööma (Braun ja Clarke 2006: 91-92). Kui teemad on kindlaks tehtud, peab neid defineerima ja nimetama selliselt, et teema olemust saaks paari lausega selgitada ning need annaksid lugejale sisu võimalikult täpselt edasi (Braun ja Clarke 2006: 92-93). Viimaseks faasiks on raporti koostamine, milles seostatakse väljavõttes tekstidest analüütilise narratiiviga selliselt, et see vastaks uurimisküsimustele (Braun ja Clarke 2006: 93).

Bakalaureusetöö eesmärgist tulenevalt otsitakse analüüsis vastuseid järgnevatele küsimustele:

1. Kuidas käsitlevad riigijuhid kõnedes identiteeti ja julgeolekut?

Millisena näevad riigijuhid „meid“ ja mida peavad julgeoleku osas kõige olulisemaks? Kas käsitlus on ühe riigijuhi puhul eri perioodidel sama?

2. Kas ja kuidas erinevad teemad kahe perioodi sees ja perioodide võrdluses?

Kas julgeolekule/identiteedile pööratakse rohkem tähelepanu esimesel või teisel perioodil?

3. Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad kolmes toetuse alusel jagatud grupis?

Valitud riigid on jagatud kolme gruppi selle alusel, kui palju nad on alates veebruarist Ukrainat läbi militaarse, finantsilise ja humanitaarse abi toetanud (Lisa 1). Töö käigus tahetakse teada, kas ja kuidas erinevad riigijuhtide kõned nende kolme grupi sees ja vahel.

4. Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad riigisiseste ja välisauditooriumile suunatud kõnede puhul?

Kas ja kuidas erineb ühe riigijuhi kõne parlamendi/rahva ees võrreldes kõnega rahvusvahelisel kohtumisel perioodi sees ja perioodide vahel?

Selleks, et otsustada, milliste riigijuhtide kõnesid analüüsida, vaadati seda, kui palju on riigid Ukrainat läbi finantsilise, militaarse ja humanitaarse abi toetanud. Toetuse kaardistamiseks kasutati Kiel Institute for the World Economy Ukraina toetuse jälgijat, mis kogub alates 2022. aasta 22. jaanuarist statistikat selle kohta, kui palju panustavad riigid nii protsentuaalselt oma sisemajanduse koguproduktist kui ka kogusummas eurodes Ukraina toetuseks (Ukraine support tracker 2023). Riigid, mis kuuluvad kas Euroopa Liitu või NATO-sse ning mille riigijuhtide kõned olid kättesaadavad jagati toetuse alusel kolme rühma: madal, keskmine ja kõrge toetus. 2023. aasta 24. veebruari seisuga kuulusid nõuetele vastavatest riikidest madala toetusega gruppi Itaalia ja Prantsusmaa, keskmises grupis olid USA ja Saksamaa ning Poola ja Läti paigutusid kõrge toetusega gruppi (Tabel 1). Toetusest tulenevalt saab bakalaureusetöös uurida seda, kuidas toetust kõnedes väljendatakse. Kui palju räägitakse abi saatmisest ja kas toetus väljendub ka muul moel? Kas ja kuidas on toetuse väljendamine seotud riigi panusega Ukraina abisse?

Tabel 1: Riikide jagunemine toetuse ja rahvusvahelisse organisatsiooni kuulumise alusel

Riik	NATO/EL kuuluvus	Toetus
Itaalia	EL/NATO	Madal (0,3% SKP-st)
Prantsusmaa	EL/NATO	Madal (0,2% SKP-st)
Ameerika Ühendriigid	NATO	Keskmine (0,4% SKP-st)
Saksamaa	EL/NATO	Keskmine (0,4% SKP-st)
Poola	EL/NATO	Kõrge (0,9% SKP-st)
Läti	EL/NATO	Kõrge (1,4% SKP-st)

Allikas: autori koostatud.

Riigi Euroopa Liitu või NATO-sse kuulumine kui üks kõneleja valiku kriteeriumitest tuleneb nende organisatsioonide eesmärkidest ja Ukrainaga seotud tegevustest. 2023. aasta 10. jaanuaril allkirjastasid organisatsioonid ühisdeklaratsiooni, milles mõisteti hukka Venemaa agressioon ning väljendati solidaarsust Ukrainaga (ELi ja NATO... 2023). Riikide valik organisatsioonidesse kuuluvuse alusel tagab nende võrreldavuse. Ameerika Ühendriigid on valitud riikidest ainus, mis ei kuulu Euroopa Liitu. Siiski on riik bakalaureusetöö kontekstis oluline NATO ja Venemaa suhete tõttu, olles NATO suurim panustaja ning asutajaliige. Lisaks on Joe Biden ja Andrzej Duda keskmisest toetusgrupist ainsad, kellel leidsid mõlemal perioodil kriteeriumitele vastavad kõned.

Bakalaureusetöös kasutatavad kõned on jagatud kahe ajaperioodi ja kõne auditooriumi alusel neljaks blokiks. Analüüsiks valiti mõlemal perioodil riigijuhi esimene transkriptsiooni või videona saadaval olev kõne, mis käsitles Ukrainas toimuvat sõda vähemalt poole ulatuses. Ajaperioodi pikkuse tõttu tuleb eriti esimesel perioodil arvestada sellega, et temaatilised muutused võivad toimuda ka ühe perioodi sees, sest sõja alguses lisandub pidevalt uut informatsiooni.

Esimene periood on sõja alguse esimene kuu, 2022. aasta 24. veebruarist 24. märtsini. Selle aja jooksul reageerisid riigijuhid esmaste kõnedega riigisiselt ning toimusid rahvusvaheliste organisatsioonide erakorralised kohtumised. Analüüsiks valitud esimese perioodi riigisisesele auditooriumile peetud kõned mahuvad ajavahemikku 24. veebruar kuni 2. märts. Sõja esimesel päeval pöördusid rahva poole Ameerika Ühendriikide president Joe Biden, Poola president Andrzej Duda, Läti president Egils Levits, Itaalia peaminister Mario Draghi ja Saksamaa Liidukantsler Olaf Scholz. Prantsusmaa president Emmanuel Macron pidas esimese bakalaureusetöö nõuetele vastava kõne 2. märtsil.

Rahvusvahelisele auditooriumile suunatud kõned peeti erinevate organisatsioonide ja riigijuhtide omavaheliste kohtumiste ajal. Emmanuel Macron ja Olaf Scholz võtsid sõna peale 10.-11. märtsil toimunud Euroopa Liidu riigijuhtide mitteametlikku kohtumist Versailles's, kus

võeti vastu deklaratsioon, mis mõistab Venemaa agressiooni hukka ja kirjeldab, kuidas liit saaks suurendada kaitsevõimet, vähendada energiasõltuvust ning parandada majanduslikku baasi (The Versailles... 2022). Joe Biden kohtus 26. märtsil Varssavis Andrzej Dudaga, kellega arutati Ukrainas toimuva sõja üle peale seda, kui Ühendriikide president oli osalenud G7, NATO ja Euroopa Liidu kohtumistel (Shepardson, 2022). Analüüsiks valitud Duda välisele auditooriumile suunatud kõne toimus aga peale Bukaresti 9 riigijuhtide julgeolekuteemalist kohtumist 25. veebruaril, kus osales ka Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen (Duda 2022b). Egils Levits kohtus 8. märtsil Riias NATO peasekretäri Jens Stoltenbergiga. Arutati Balti riikide ja laiemalt NATO idapoolsete riikide julgeoleku üle sõja kontekstis (Levits 2022b). Mario Draghi puhul valiti tema kohtumine Ursula von der Leyeniga Brüsselis 7. märtsil, kus keskenduti sanktsioonide seadmisele ja energiajulgeolekule (Draghi 2022b).

Teisel perioodil, september-oktoober 2022, valiti rahvusvahelisele auditooriumile suunatud kõnedeks kõigil riigijuhtidel nende ÜRO Peaassamblee 77. istungijärgul esitatu. Peaassamblee võttis pärast istungjärku vastu resolutsiooni Ukraina territoriaalsest terviklikkusest ja ÜRO põhikirja põhimõtete kaitsmisest, millega mõisteti hukka okupeeritud aladel korraldatud võltsreferendumid ning nende alade annekteerimine (ÜRO peaassamblee... 2022). 2022. aastal septembri lõpus läbi viidud referendumite sisuks oli nelja Ukraina oblasti – Donetsk, Luhanski, Hersoni ja Zaporizžja kuulumine Venemaa osaks (Piirsalu ja Kotjuh 2022). Paralleelselt kuulutati Venemaal välja osaline mobilisatsioon (Piirsalu ja Kotjuh 2022) ÜROga samal ajal mõistis referendumid hukka ka Euroopa Liit, põhjendades otsust samuti ÜRO põhikirja rikkumisega (Ukraina: kõrge... 2022). Sarnaste avaldustega tulid välja ka Emmanuel Macron, Olaf Scholz ja Joe Biden eraldi (Aksiim 2022). Seega avaldasid referendumid mõju rahvusvahelisel tasandil ja teise perioodi valik nende toimumise järgselt on põhjendatud.

Teisel perioodil siseriiklikult esitatud kõned varieeruvad sisu poolest rohkem kui esimesel. Ainult sõjale keskenduvaid kõnesid oli üks. Olaf Scholz esines Bundestagis 21. oktoobril, vahetult enne Euroopa Ülemkogu kohtumist, kus ta edastas valitsuse sõnumit seoses Ukrainas toimuva sõja ja selle mõjudega (Bundestag, 2022). Teised riigijuhid käsitlesid sõja mõjusid kõnedes käsitletud teemades läbivaldt. Emmanuel Macron pidas 1. septembril kõne Prantsusmaa saadikute konverentsil, kus ta kirjeldas sõda kui ühte Euroopat ühendavat kriisi (Elysée, 2022a). Joe Biden arutles 19. oktoobril Valges Majas peetud kõnes USA ja laiemalt kogu maailma energiavarustuse üle, sidudes selle Venemaa agressiooniga Ukrainas (The White House, 2022a). Duda siseriiklik kõne toimus 20. oktoobril Krynica majandusfoorumil, kus ta keskendus sõja majanduslikele mõjudele (Prezydent.pl, 2022a). Lätis algas 8. septembril

parlamendi sügisistungjärk, kus Egils Levits kirjeldas Läti panust sõja abistamisel ja sõja mõjusid (Latvijas Valsts Prezidents, 2022a). Mario Draghi käsitles sõda teisel perioodil võrreldes teiste valitud riigijuhtidega vähem. Seega valiti tema kõneks pressikonverents, mis toimus peale Euroopa Ülemkogu kohtumist Prahlas 7. oktoobril. Töö autor leiab, et pressikonverents vastab piisavalt siseriikliku kõne valiku kriteeriumitele, sest küsitajateks olid Itaalia ajakirjanikud ja seal käsitleti kohtumisel arutletut Itaalia kontekstis (Italian Government, 2022).

Kodeerimisprotsessi algus olenes iga kõne puhul sellest, millises keeles oli kõne esitatud ja kas kõne oli transkribeeritud. Inglisekeelse transkriptsiooniga kõnesid oli kaheksa. Nende kõnede puhul sai kohe kodeerimisprotsessiga alustada. Muukeelse transkriptsiooniga kõnesid oli neli. Ilma transkriptsioonita ingliskeelseid kõnesid oli kolm. Ilma transkriptsioonita muukeelsed kõnesid oli üheksa, millest viis olid dubleeritud inglise keelde. (Tabel 2)

Tabel 2: Kõnede keel.

Transkriptsioon (inglise)	Transkriptsioon (muu)	inglise keel	Dubleering (inglise)	Muu keel
Biden sise I	Scholz välis I	Levits välis I	Macron välis II	Draghi sise I
Biden välis I	Levits sise I	Biden välis II	Scholz välis II	Scholz sise II
Macron sise I	Levits sise II	Levits välis II	Duda välis II	Draghi sise II
Macron välis I	Duda sise II		Draghi välis I	
Duda sise I	Scholz välis I		Draghi välis II	
Duda välis I				
Macron sise II				
Biden sise II				

Allikas: autori koostatud.

Muukeelse transkribeeritud kõne puhul kasutati tõlkimiseks Google Translate lahendust. Kõned tõlgiti analüüsi ühtlust ning keele selgust arvestades inglise keelde ja tõlke puhul oli oluline, et laused oleksid loogilised ja annaksid võimalikult edasi hästi originaalkeele sisulist ning sõnalist tähendust. Seetõttu tõlgiti kõned mõnel juhul ka lause või sõna kaupa. Eriti oluline oli see poola ning läti keele puhul, mille tõlge polnud alati lõikude põhjal korrektne. Itaalia- ja saksakeelsete kõnede tõlge ei vajanud suuremal määral korrekture. Siiski ei saa sellise tõlkimise puhul täielikult kindel olla, et midagi sõnakasutusest või sisust ei lähe kaduma.

Ilma transkriptsioonita kõnede transkribeerimiseks kasutati Windowsi *Voice Typing* lahendust, mis võimaldas kõigis bakalaureusetöös kasutatud keeltes häält tekstiks muuta. Selliseid kõnesid oli kümme (Lisa 2). Originaalis ja dubleeritud ingliskeelsete kõnede puhul kontrolliti lahenduse abil saadud teksti hiljem nii kõne kuulamise kui ka subtiitrite abil. Dubleeritud



kõnede puhul tuli lisaks arvesse võtta see, et dubleerimine toimus reaalselt. Seega võis dubleerija ühe kõne esitaja lause jooksul sõnade järjekorda muuta ja oluline oli see, mida lause sisuliselt tähendas. Neljal juhul oli kõne kas itaalia või saksa keeles ilma dubleeringuta. Seega järgnes subtiitrite ja heli põhjal teksti korrigeerimisele ka kõne tõlge eelnevalt kirjeldatud protsessi läbi. Mida pikem protsess transkriptsioonini, seda suurem on võimalus, et kõne esitaja algne mõte pole transkriptsioonis samal kujul esindatud.

Analüüsitavaid kõnesid kodeeriti lõikude kaupa. Kui üks lõik andis edasi ühte mõtet, asetati see ühe koodi alla. Kodeerimisel ei võetud arvesse neid tekstilõike, mis ei käsitlenud Ukrainas toimuvat sõda. Kõik esimese perioodi kõned keskendusid ainult sõjale ja neid kodeeriti terves mahus. Teisel perioodil siseriiklikule auditooriumile suunatud kõnedes seas oli aga selliseid, mille põhifookus oli muudel siseriiklikel teemadel ja Venemaa sõda Ukrainas käsitleti kas nende teemade tausta lahti seletamiseks (Andrzej Duda Krynica majandusfoorumil) või aasta kokkuvõtet tehes ühe kriisina (Egils Levits Seimi sügisistungjärgu avamisel). ÜRO Peassamblee 77. istungjärgu kõned sisaldasid samuti mitmeid erinevaid kriise, kuigi suurem rõhk oli Ukrainas toimival sõjal. Sealsetes kõnedes arutleti küll palju inimõiguste ja rahvusvahelise õiguse kaitse üle, kuid neid tekstiosasid ei kodeeritud, kui seda tehti teiste konfliktide kontekstis.

### **3. TULEMUSED JA ANALÜÜS**

#### **3.1 Kategooriad**

Bakalaureusetöö eesmärgist ja uurimisküsimustest ning teooriast tulevana analüüsitakse kõnedest julgeoleku ja identiteedi käsitlemist. Julgeolek väljendub nii Valentinavičiuse (2022) välja toodud teemades (vabaduse olulisus, liitlaste tugi, valeinformatsioon ja propaganda, küberturvalisus ja riigi sõjavägi/kaitsevägi) kui ka üldise julgeoleku kaitse diskussioonis ning Barry Buzan, Ole Wæver ja Jaap de Wilde (1997) sektorite referentsobjekte. Identiteedi all vaadeldi seda, kuidas ennast riigijuhid ennast rahvusvahelisesse kogukonda, mida nad väärtustavad ja millisel määral seostavad toimuvat oma riigi ajaloo. Sellest tulenevalt kerkisid kodeerimise käigus esile neli teemat: julgeolek, väärtused, ajalugu ja toetus.

Tabelid 3 ja 4 kirjeldavad kodeeritud tekstiosi kvantitatiivselt. Esimesel perioodil kodeeriti 246 tekstiosa, millest 102 moodustasid väärtused. Vähim käsitleti ajalugu. Bideni (2022a)

siseriiklikule auditooriumile suunatud kõne on mõlema perioodi enim kodeeritud tekstiosadega kõne.

Tabel 3: Esimese perioodi kõnede kategooriad ja kodeeritud tekstiosad

Kategooriad	Esimene periood												Kokku
	Macron		Biden		Scholz		Duda		Levits		Draghi		
	sise	välis	sise	välis	sise	välis	sise	välis	sise	välis	sise	välis	
Julgeolek	16	5	19	11	2	12	4	5	3	9	2	6	<b>94</b>
Väärtused	15	6	18	19	6	7	8	4	3	4	8	4	<b>102</b>
Ajalugu	2			2			1	1	1				<b>7</b>
Toetus	5	4	3	5	1	1	3	2	5	3	1	10	<b>43</b>
<b>Kokku</b>	<b>38</b>	<b>15</b>	<b>40</b>	<b>37</b>	<b>9</b>	<b>20</b>	<b>16</b>	<b>12</b>	<b>12</b>	<b>16</b>	<b>11</b>	<b>20</b>	<b>246</b>

Allikas: autori koostatud.

Teisel perioodil kodeeriti 183 tekstiosa. Tabelitest selgub, et väärtused on mõlemal perioodil enim esinenud kategooria. Sellele järgnevad kahanevas järjekorras julgeolek (94 ja 49), toetus (43 ja 46) ja ajalugu (10 ja 7). Teised kategooriad on perioodide vahel enam-vähem võrdselt esindatud, kuid julgeoleku käsitlus erineb arvuliselt enim esimesel perioodil, teisel arutletakse julgeoleku üle pea poole vähem. Kvantitatiivne lähenemine annab ülevaate teemade esinemisest, kuid mitte sisulistest erinevustest nende sees. Lisaks toovad Braun ja Clarke (2016: 82) välja, et teemade rohke esinemine ei tähenda seda, et need oleksid analüüsis olulised. Tähtis on see, et teemad lähtuksid uurimisküsimustest ja eesmärkidest ning vastaksid neile sisuliselt. Selleks, et teada saada, kas ja kuidas kategooriad kõneleajate ja perioodide lõikes erinevad, tuleb neile läheneda kvalitatiivselt.

Tabel 4: Teise perioodi kõnede kategooriad ja kodeeritud tekstiosad

Kategooriad	Teine periood												Kokku
	Macron		Biden		Scholz		Duda		Levits		Draghi		
	sise	välis	sise	välis	sise	välis	sise	välis	sise	välis	sise	välis	
Julgeolek	5	2	2	4	8	5	5	5	2	3	2	6	<b>49</b>
Väärtused	15	27		9	7	4	3	11	3	6	1	9	<b>95</b>
Ajalugu	1	2		2				3	1	1			<b>10</b>
Toetus	4	3		4	8	5	6	4	1	5	2	4	<b>46</b>
<b>Kokku</b>	<b>25</b>	<b>34</b>	<b>2</b>	<b>19</b>	<b>23</b>	<b>14</b>	<b>14</b>	<b>23</b>	<b>7</b>	<b>15</b>	<b>5</b>	<b>19</b>	<b>183</b>

Allikas: autori koostatud.

### 3.2 Väärtuste alamkategooriad ja koodid

Väärtuste alamkategooriateks valiti demokraatia, vabadus, rahu, ühtsus ja suveräänsus (Tabel 4). Esimest kolme kodeeriti selle põhjal, kas tekstiosa väljendas siseriiklikku või rahvusvahelist väärtuse kaitset. Kui kõneleja pidas enda riigi demokraatiat sõja kontekstis oluliseks, kodeeriti see demokraatia siseriikliku kaitse alla. Kui aga kõneleja pidas ühte neist väärtustest

agressiooni tõttu kogu maailmas ohustatuks, paigutus see rahvusvahelise kaitse alla. Suveräänsus jagunes Ukraina suveräänsuseks ja suveräänsuse rahvusvaheliseks kaitseks. Ukraina suveräänsus väljendus siis, kui kõneleja selle kaitse või olulisuse otseselt välja tõi.

Tabel 5: VÄÄRTUSED alamkategoriad ja koodid.

Alamkategoriad ja koodid	Väärtused																								
	Macron			Biden			Scholz			Duda			Levits			Draghi			Kokku						
	I	II		I	II		I	II		I	II		I	II		I	II								
<b>Vabadus</b>	4	1	1	2	5	6	1		1	2	1				1	1		1	27						
Vabaduse rahvusvaheline kaitse	2	1	1	1	4	6	1		1	2	1				1	1		1	23						
Vabaduse siseriiklik kaitse	2			1	1														4						
<b>Rahu</b>	3	1	4	12	1	1	1	1	1	2					1			1	30						
Rahu rahvusvaheline kaitse	3	1	4	11	1	1	1	1	1	2					1			1	28						
Rahu siseriiklik kaitse				1							1								2						
<b>Demokraatia</b>	4	1		1	4	2		1	1	1			1	1	1				18						
Demokraatia rahvusvaheline kaitse	2	1		1	4	2		1	1	1			1		1				15						
Demokraatia siseriiklik kaitse	2													1					3						
<b>Suveräänsus</b>	1	3	7	1		2	1	1		1	1			1				1	20						
Ukraina suveräänsus				3				1	1										6						
Suveräänsuse kaitse		1	3	4	1		2				1	1			1				14						
<b>Õigused</b>	1			1	1			1	1	1	1			6	1	2			3	19					
Inimõigused										1	1								2	4					
Rahvusvaheline õigus	1			1	1			1	1				6		1	2			1	15					
<b>Ühtsus</b>	3	2	7	5	9	8	3	3	7	2	1	4	2	1	5	3	3	1	2	5	4	1	3	84	
Euroopa Liit	3	1	4						5	1				1		1			3	1	1			22	
NATO					5	2			1	1		2	1		1	3			1	1				18	
Rahvusvaheline kogukond		1	3	5	4	6	3	2	1	1	1	2	1		5	1			2	4			2	44	
<b>Kokku</b>	15	6	15	27	18	19	0	9	6	7	7	4	8	4	3	11	3	4	3	6	8	4	1	9	197

I – 24.02.2022–24.03.2022 II – 20.09.2022–20.10.2022

Allikas: autori koostatud.

### 3.2.1 Rahu

Rahu saavutamise olulisusest rääkis enim Emmanuel Macron, tehes seda perioodide lõikes 20. korral (Tabel 5). Enim ehk 12 korda mainib ta rahu teise perioodi rahvusvahelisele kogukonnale suunatud kõnes, tuues mitmel moel välja ÜRO rolli rahu tagamisel:

„Rahutaotlus, mõistes hukka sissetungi suveräänsesse riiki ja meie kollektiivsete julgeolekupõhimõtete rikkumise, Venemaa poolt Ukrainas toime pandud sõjakuriteod ja meie karistamatusest keeldumise. Rahvusvaheline õiglus peab tuvastama kuriteod ning mõistma hukka ja kurjategijate üle kohut mõistma rahupüüdlusi meie soovi kaudu ohjeldada sõjas geograafilist laienemist.“ (Macron 2022d).<sup>1</sup>

<sup>1</sup> “The request for peace by condemning the invasion of a sovereign state and the violation of our collective security principles, war crimes committed by Russia in Ukraine and by our refusal of impunity. International justice must establish the crimes and condemn and try the perpetrators. Request for peace through our desire to curb geographic expansionism in war.” (Macron 2022d)

Lisaks on Macron ainus, kes toob rahu saavutamise juures välja diplomaatiliste suhete hoidmise olulisuse Venemaa presidendiga, tehes seda mõlemas siseriiklikus ja ÜRO Peaassambleel esitatud kõnes.

Üldiselt toovad riigijuhid mõlemal perioodil välja, et rahu on miski, mille poole püüelda ja mille nimel peab rahvusvaheline kogukond koostööd tegema. Seega sobituvad mitmed rahu käsitlevad tekstiosad ka ühtsuse koodi alla. Mario Draghi (2022d) räägib ÜRO Peaassambleel esitatud kõnes sellest, et rahu on Euroopa Liidu ühine eesmärk, kuid rahu tuleb saavutada Ukraina tingimustel. Rahu Ukraina tingimustel jagab ka Emmanuel Macron (2022d) oma ÜRO kõnes, kuid ta on sellel perioodil ainus, kes peab rahu saavutamisel oluliseks läbirääkimisi osapoolte vahel ja rahvusvahelise kogukonna toel.

Rahu siseriiklik kaitse esineb Macroni ja Duda kõnedes. Macron (2022c) toob välja, et Prantsusmaa kaitseb rahu, sidudes seda taas diplomaatiliste suhete hoidmisega Vladimir Putiniga. Duda seob Poola siseriikliku kaitsevõime ja rahu, nimetades kaitsevõime suurendamist rahu aluseks:

„Täna saavad kõik aru, et selline varustus peab meil enda kaitsmiseks olema. Selleks, et meid ei tasuks rünnata. Kui on selge, et me kaitseme ennast, ei ründa meid keegi. Nagu vanasõna ütleb: kui tahad rahu, valmistu sõjaks. Ajad on sellised, et sõjavägi peab seisma, kõva rinnaga kaitsma ja näitama kõige moodsamat varustust – siis on reaalne võimalus ellu jääda. Kahjuks on nii, et tervishoiu ja hariduse asemel peame kulutama miljardeid relvastusele. Aga see on reaalsus.“ (Duda 2022c)<sup>2</sup>

Seega oleneb siseriikliku rahu kaitse erinevus selle põhjal, kas kõneleja tunnetab, et tema riik kaitseb rahu kui väärtust rahvusvahelisel tasandil või otseselt rahu oma riigis.

### **3.2.2 Demokraatia**

Demokraatia kaitse olulisusest räägivad kõik riigijuhid. Perioodide lõikes vastab alamkategoriale esimesel perioodil 13 tekstiosa ja teisel 5 (Tabel 5). Sealjuures demokraatia

---

<sup>2</sup> “Today everyone will understand that we must have such equipment to defend ourselves. And so that it would not be worth attacking us. When it is clear that we will defend ourselves, no one will attack us. As the old saying goes: if you want peace, prepare for war. Times are such that the army must stand, protect with a hard breast and show the most modern equipment - then there is a real chance that it will survive. Unfortunately, it is unfortunate that we have to spend billions on armaments instead of health and education. But that's the reality.” (Duda 2022c)

siseriiklikku kaitset käsitlevad ainult Emmanuel Macron (2022a) ja Egils Levits (2022c). Macron räägib sellest, et sõda mõjutab Prantsusmaa siseriiklikku demokraatlikku protsessi:

„See sõda mõjutab ka meie demokraatlikku elu ja meie valimiskampaaniat, mis peaks ametlikult algama selle nädala lõpus.“ (Macron 2022a)<sup>3</sup>

Levits kaitseb siseriiklikku demokraatiat teisel perioodil ajateenistuse taastamisega, sest sellisel juhul saab igäüks oma riigi jaoks midagi ära teha:

„Venemaa agressiivne imperialism aga ohustab Lätit ja Euroopat ka nähtavas tulevikus.

Seetõttu on kaitseministri ettepanek asutada 2023. aastast riigikaitseteenistus õigeaegne, vajalik ja toetatud. Sest vastutus oma riigi, selle iseseisvuse ja demokraatia eest lasub kodanike õlul“ (Levits 2022c)<sup>4</sup>

Demokraatia rahvusvaheline kaitse esineb kõigi riigijuhtide kõnedes. Esimesel perioodil räägitakse sellest 11 ja teisel 4 korda. Levits, Biden ja Macron käsitlevad rahvusvahelist kaitset nii sise- kui ka välisele auditooriumile suunatud kõnedes. Scholz, Duda ja Draghi rõhutavad demokraatia kaitse olulisust ainult siseriiklikult.

Üldiselt nähakse demokraatiat kui väärtust, mis ühendab rahvusvahelist kogukonda, mida Venemaa sissetung Ukrainale ohustab ja Ukraina sealjuures kaitseb. Sellisena käsitlevad demokraatia rahvusvahelist kaitset Biden (2022b), Macron (2022b) ja Levits (2022b) esimese perioodi välisriiklikes ja Draghi (2022a) siseriiklikus kõnes. Teisel perioodil arutelu väheneb ning muutub üldisemaks, vähem mainitakse Ukrainat ja Venemaad ning rohkem demokraatia üldist tähtsust rahvusvahelise kogukonna ühendajana.

### **3.2.3 Suveräänsus**

Suveräänsus jagunes kaheks selle põhjal, kas kõnelejad rõhutavad Ukraina suveräänsuse olulisust või näevad suveräänsust kui väärtust, mis vajab kaitset. Ukraina suveräänsusest räägiti omakorda kahel moel: kas rahvusvaheline kogukond aitab Ukraina suveräänsust kaitsta või kaitseb Ukraina seda ise. Esimesel perioodil käsitleti suveräänsust 4. ja teisel perioodil 16.

---

<sup>3</sup> “This war also impacts our democratic life and our election campaign, which is set to officially begin at the end of this week.” (Macron 2022a)

<sup>4</sup> “However, Russia's aggressive imperialism will continue to threaten Latvia and Europe in the foreseeable future.

Therefore, the proposal of the Minister of Defense to establish the National Defense Service from 2023 is timely, necessary and supported. Because the responsibility for their country, its independence and democracy rests on the shoulders of the citizens.” (Levits 2022c)

korral. Esimesel perioodil rääkis Ukraina suveräänsusest ainsana Scholz, kes tõi oma siseriiklikule auditooriumile suunatud kõnes välja selle, et Putin rikub Ukraina suveräänsust ja piire:

„Daamid ja härrad. 24. veebruar on Ukraina jaoks kohutav ja Euroopa jaoks süge päev. Venemaa president Putin rikub oma rünnakuga Ukraina vastu taas rärgelt rahvusvahelist õigust. Putin toob oma lähinaabritele kannatusi ja hävingut. Ta rikub Ukraina suveräänsust ja piire. Ta seab Venemaa sõsarriigis Ukrainas ohtu lugematute süütute inimeste elud. Lõppkokkuvõttes seab ta kahtluse alla ka rahukorra meie kontinendil.“ (Scholz 2022a)<sup>5</sup>

Teisel perioodil mainiti Ukraina suveräänsust viiel korral. Scholz (2022c) ja Macron (2022d) arutlesid selle üle, kuidas rahvusvaheline kogukond on Ukraina suveräänsuse hoidmisele kaasa aidanud. Kui Scholz (2022c) toob siseriiklikus kõnes välja, et abi väljendub üldise toetuse ja solidaarsuse näitamises, siis Macron (2022d) räägib lisaks konkreetsetest tegevustest (majanduslik ja humanitaarabi), mille abil on Ukraina saanud suveräänsust säilitada.

Suveräänsuse kaitse esines rohkem teisel perioodil ning selle käsitus oli perioodide ning auditooriumi üleselt sarnane. Rõhutati seda, et Venemaa sissetung Ukrainasse ohustab kõigi riikide suveräänsust. Sellest mõttest eristub Duda (2022c) teise perioodi siseriiklik kõne, kus ta väljendab suveräänsete Euroopa riikide võrdsuse olulisust, mida ta seostab sõjaga läbi ühtsuse saavutamise olulisuse. Ta räägib sellest, et kuigi Ukraina osas on vaja teha koostööd, ei soovi ta, et Euroopa Liidu riikide suveräänsus kaoks:

„Ma ei taha föderaalset Euroopat. Ma tahan vabade rahvaste ja võrdsete, suveräänsete riikide Euroopat, kus nende kultuuri, identiteeti – iga rahva tavadid – lühidalt, nende tahet – austatakse. Demokraatlikel põhimõtetel, mitte vähemusele tõekspidamiste pealesurumisel enamuse poolt.“ (Duda 2022c)<sup>6</sup>.

---

<sup>5</sup> “Ladies and gentlemen. February 24th is a terrible day for Ukraine and a gloomy day for Europe. With his attack on Ukraine, Russian President Putin once again blatantly violates international law. Putin is bringing suffering and destruction to his immediate neighbors. He violates the sovereignty and borders of Ukraine. He is endangering the lives of countless innocent people in Ukraine, Russia's sister nation. Ultimately, he is also calling into question the peace order on our continent.” (Scholz 2022a)

<sup>6</sup> “I don't want a federal Europe. I want a Europe of free nations and equal, sovereign states where their culture, their identity - each nation's customs - in short, its will - are respected. On democratic principles, not on the imposition of a minority by some majority of its beliefs.” (Duda 2022c).

### 3.2.4 Õigused

Inimõiguste ja rahvusvahelise õiguse käsitus on analüüsi mõttes oluline, sest kaardistab rahvusvahelist kogukonda ühendavate õiguste väärtustamist. Inimõiguste olulisusest rääkisid Duda (2022a), Scholz (2022d) ja Draghi (2022d).

Rahvusvahelise õiguse kaitse käsitus muutus ajas. Esimesel perioodil tõid kõnelejad välja selle, et Venemaa tegevus Ukrainas on rahvusvahelise õigusega vastuolus. Biden mainib seda sõjale eelnenud tegevuste kohta:

„Nägime rahvusvahelise õiguse räiget rikkumist katses luua ühepoolselt kaks uut niinimetatud vabariiki suveräänsele Ukraina territooriumile.

Ja samal hetkel, kui ÜRO Julgeolekunõukogu kogunes, et seista Ukraina suveräänsuse eest, et tõrjuda sissetungi, kuulutas Putin oma sõja.“ (Biden 2022a)<sup>7</sup>.

Teise perioodi välisele auditooriumile suunatud kõnedes soovitakse rahvusvahelise õiguse kaitseks reaalseid tegevusi. Nii Duda (2022d) kui ka Levits (2022d) väljendavad muret selle üle, et juriidiliselt on keeruline agressorit vastutusele võtta. Levits soovib, et selle jaoks loodaks spetsiaalne tribunal:

„Õiguslik lünk jääb siiski alles. Ühelgi rahvusvahelisel kohtul ei ole jurisdiktsiooni põhiküsimuse, agressioonisõja alustamise, ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse raskeima rikkumise üle. Seetõttu kutsun üles looma eritribunali. Eritribunali põhiülesanne oleks uurida Vene riigi vastutust agressioonikuriteos. Pärast sõda peab Venemaa maksma Ukrainale kahjude hüvitamist. Eritribunal võiks olla osa rahvusvahelisest reparatsioonimehhanismist. Eritribunali võiks asutada Peaassamblee otsuse alusel, mõne muu rahvusvahelise organisatsiooni või sarnaselt mõtleivate riikide rühma poolt.“ (Levits 2022d)<sup>8</sup>

---

<sup>7</sup> “We saw a flagrant violation of international law in attempting to unilaterally create two new so-called republics on sovereign Ukrainian territory.

And at the very moment that the United Nations Security Council was meeting to stand up for Ukraine’s sovereignty to stave off invasion, Putin declared his war.” (Biden 2022a).

<sup>8</sup> „However, a legal gap remains. No international court has jurisdiction over the main issue, the starting of a war of aggression, the gravest violation of the charter of United Nations and the international law. Therefore, I call for the establishment of a special tribunal. The main task to special tribunal would be to investigate the responsibility of the Russian state in the crime of aggression. After the war, Russia will have to pay reparations to Ukraine for damages. The special tribunal could be part of an international reparations mechanism. The special tribunal could be established on the basis of a resolution of the General Assembly, by another international organization or a group of like minded states.“ (Levits 2022d)

Inimõiguste käsitus on rahvusvahelise õigusega sarnane. Esimesel perioodil räägib neist vaid Andrzej Duda, kes toob inimõiguste olulisuse välja koos teiste väärtustega: vabaduse, demokraatia, õigusriigi põhimõtete ja solidaarsusega:

Today, as Western world, we are passing a credibility test. The future of the free world depends on how we respond together to the evil that is unfolding before our very eyes. These days we are providing our answer to the central question: do the values we share – freedom, democracy, the rule of law, human rights, solidarity – really mean anything, or are they just fine slogans? For us Poles, they are fundamental. (2022a)

Teisel perioodil näeb Draghi (2022d) sarnaselt Dudaga (2022a) inimõigusi üldise väärtusena. Erinevus seisneb selles, et kui Duda (2022a) peab seda väärtust Poolale omaseks, siis Draghi (2022d) omistab selle ÜRO Peaassambleele, mille printsiipide hulka loeb ka rahvusvahelist koostööd ja sõjast hoidumist.

### **3.2.5 Ühtsus**

Ühtsustunne väljendus nii otseselt sõnaga „ühtsus“ (*unity*) kui ka soovist hoida rasketel aegadel kokku, seda kas ühise vastase vastu või Ukraina toeks. See oli enim esinenud väärtus, ühtsust mainiti kõnedes 84. korral (Tabel 5). Ühtsuse kodeerimisel alamkategoriasse võeti arvesse ka kõne konteksti. Olaf Scholzi esimese perioodi rahvusvahelisele auditooriumile suunatud kõne peeti Euroopa Liidu riigijuhtide kohtumisel 11. märtsil 2022 (Scholz 2022b). Seega adresseerib ta peamiselt Euroopa Liiduga seonduvaid punkte. Kui eelnevas lauses on mainitud Euroopa Liitu või NATOt ja järgmises tuuakse välja, et „meil“ on vaja teha koostööd, võib eeldada, et „meie“ all mõeldakse just seda organisatsiooni.

Ühtsuse käsitus kõnedes jagunes kaheks peamiselt selle alusel, kas kõneleja räägib ühtsusest kui juba saavutatud väärtusest või millestki, mille poole tuleb püüelda. Mõlemal perioodil esines mõlemat käsitlust. Sarnaselt teiste väärtustega erines see, kas ühtsust seostati konkreetse tegevuse või laiema väärtusena. Esimesel perioodil rääkis Joe Biden NATO järgmistest sammudest ja ühistest pingutustest organisatsiooni tugevdamisel:

„Homme kutsub NATO kokku tippkohtumise – me oleme seal –, et tuua kokku 30 liitlasriigi juhid ja lähedased partnerid, et kinnitada meie solidaarsust ja kaardistada



järgmised sammud, mida astume NATO alliansi kõigi aspektide edasiseks tugevdamiseks.“ (Biden 2022a)<sup>9</sup>.

Teisel perioodil tõi Andrzej Duda aga välja selle, et agressiooni hukkamõistuks vajalik ühtsus on saavutatud, seostades seda ühisdeklaratsiooni allkirjastamisega:

„On väga positiivne, et oleme vastu võtnud väljakutse Ukraina küsimuses, et oleme säilitanud oma ühtsuse ja koondunud toetama ohvrit, mitte agressorit, et Lääne-Euroopa võib täna selgelt öelda, et seal on erinevus, kes ründas keda. Nad teavad, et Venemaa agressor ja Ukraina kannatab. On positiivne, et sellel on selge vahe.“ (Duda 2022d)<sup>10</sup>

Ühtsus seostub kõigi teiste väärtuste, toetuse ja julgeoleku alla kodeeritud tekstiosadega, olles justkui nende taustaväärtus. Demokraatia, rahu ja vabaduse puhul kutsuti rahvusvahelist kogukonda neid väärtusi koos kaitsma. Seega väljendus ühtsus koostöö olulisuse käsitluses ning selle tähendus ei muutunud ajas.

### **3.2.6 Vabadus**

Vabaduse olulisusest räägiti esimesel perioodil 20 ja teisel perioodil 6 korral. Rohkem arutleti vabaduse rahvusvahelise kaitse üle: esimesel perioodil keskendus sellele 17 tekstiosa ja teisel 6. Vabadusest rääkis enim Joe Biden, Olaf Scholzi kõnedes puudutati vabadust kõige vähem, tehes seda vaid ühel korral, teise perioodi siseriiklikule auditooriumile mõeldud kõnes.

Siseriikliku vabaduse kaitse esines kokku neljal korral. Kolmel korral kõneleb selle olulisusest Emmanuel Macron (2022a; 2022d), tehes seda esimese perioodi siseriiklikus kõnes kahel ja teise perioodi rahvusvahelises kõnes ühel korral. Ühel korral räägib siseriiklikust vabadusest ka Joe Biden (2022a), tehes seda samuti esimese perioodi siseriiklikus kõnes.

Macroni (2022a) esimese perioodi kõne esimene siseriikliku vabaduse kood on justkui hoiatus prantslastele selle kohta, et vabadus on õrn kontseptsioon ja igaüks saab selle hoidmise jaoks midagi ära teha:

---

<sup>9</sup> “Tomorrow, NATO will convene a summit — we’ll be there — to bring together the leaders of 30 Allied nations and close partners to affirm our solidarity and to map out the next steps we will take to further strengthen all aspects of our NATO Alliance.” (Biden 2022a).

<sup>10</sup> “It is very positive that we have risen to the challenge, that we have risen to the challenge on the issue of Ukraine, that we have preserved our unity and rallied to support the victim and not the aggressor, that Western Europe today can clearly say the difference, who attacked whom they know that Russia’s the aggressor and the Ukraine is suffering. It is positive that there is a clear distinction on this.” (Duda 2022d)

„Our freedom and the freedom of our children are no longer a given. Now more than ever, they require courage and the willingness to fight for them at all times.“

Samas Macroni teine kodeeritud tekstiosa väljendab sama mõtet, mis Bideni (2022a) sama kategooria kõne, kus USA president näeb vabadust kui riigi üht algväärtust. Macron toob algväärtusena välja vabaduse, võrdsuse ja vendluse, mis on ajalooliselt Prantsusmaale omased. Ta lubab, et hoiab neid väärtusi oma rahva nimel:

„Ma tean, et võin loota teile ja teie pühendumusele vabadusele, võrdsusele, vendlusele ja Prantsusmaa rollile maailmas.

Ma ei lõpeta kunagi nende väärtuste kaitsmist ja nende austamist, teie nimel.“ (Macron 2022a)<sup>11</sup>.

Seega on vabadus mõlemas kõnes identiteedi osa. Seda nähakse oma riigile omasena ja kõnelejad lubavad vabadust kaitsta. Macroni ÜROs esitatud kõne erineb teistest selle poolest, et ta tänab otseselt rahvusvahelist kogukonda selle eest, et Prantsusmaa saab praegu olla vaba (Macron 2022d). Seega on siseriiklik vabadus kõnes seostatud ülejäänud maailmaga.

Vabaduse rahvusvahelist kaitset käsitlevad esimesel perioodil Emmanuel Macron, Joe Biden, Anrzej Duda ja Mario Draghi. Kõigi kõned väljendavad seda, kuidas Ukraina tegevus kaitseb meie kõigi vabadust. (Macron 2022b; Biden 2022b; Duda 2022b; Draghi 2022a). Euroopa vabadust käsitlevad Bideni (2022a; 2022b) mõlemad kõned ja Macroni (2022a) siseriiklik kõne. Mõlemad riigijuhid toovad välja, et Euroopa vabadus on ohus ja seda tuleb kaitsta. Duda siseriiklik kõne erineb teistest, sest ta räägib sellest, kuidas kogu maailma vabadus oleneb sellest, kuidas riigid sõjale reageerivad:

„Today, as Western world, we are passing a credibility test. The future of the free world depends on how we respond together to the evil that is unfolding before our very eyes. These days we are providing our answer to the central question: do the values we share – freedom, democracy, the rule of law, human rights, solidarity – really mean anything, or are they just fine slogans? For us Poles, they are fundamental.“ (Duda 2022a).

Teisel perioodil arutlevad vabaduse rahvusvahelise kaitse üle Macron, Biden, Scholz, Levits ja Draghi. Levitsi (2022d) ja Bideni (2022d) välis- ning Macroni (2022c) siseriiklikud kõned

---

<sup>11</sup> “I know that I can count on you and your commitment to freedom, equality, fraternity and France’s role in the world. I will never stop defending these values and holding them high, in your name.” (Macron 2022a).

annavad edasi sama mõtet sellest, et vabadus on väärtus, mille nimel tuleb võidelda. Samas toob Levits välja, et selle võitluse eesmärk pole kedagi domineerida ega hirmutada:

„Härra president, Balti riikidel on ÜRO töösse palju panustada. Meie jaoks on koloniaalvõimu sõja, okupatsiooni ja karmi valitsemise õudused elavates mälestustes. Nii ka võitlus vabaduse ja taastatud iseseisvuse eest ning üleminek edukale, jätkusuutlikule majandusele ja õigusriigile, meil ei ole soovi kedagi domineerida ega hirmutada. Me lükkame tagasi mõjuruumi idee. Meil, väiksematel riikidel, on eksistentsiaalne huvi tõhusa mitmepoolsuse vastu. Seetõttu jätkab Läti panustamist ÜRO töösse optimismi ja sihikindluse vaimus.“ (Levits 2022d).<sup>12</sup>

Draghi (2022d) on teisel perioodil ainus, kes oma ÜRO Peassamblee kõnes tõi sarnaselt esimese perioodiga välja Ukraina vabaduse olulisuse ja rahvusvahelise kogukonna rolli selle kaitsmisel.

### 3.3 Julgeoleku alamkategoriad ja koodid

Julgeoleku alamkategoriateks valiti majanduslik julgeolek ja siseriiklik julgeolek. Lisaks eristati kahte rahvusvahelist organisatsiooni: NATO ja Euroopa Liit (Tabel 6). Organisatsioone ühendavaks koodiks on kaitsevõime, mis iseloomustab ka siseriiklikku julgeolekut. Kaitsevõime alla sobitusid need tekstiosad, mis väljendasid tegevusi riigi/organisatsiooni kaitsevõime suurendamiseks või selle vajadust. Euroopa Liidu ja siseriikliku julgeoleku teiseks ühiseks koodiks on sõltumatus. Selle all mõeldakse eelkõige majanduslikku sõltumatust, mis väljendus sõnades „*independence*“ ja „*dependency*“. Siseriikliku julgeoleku alla paigutusid veel küberjulgeolek ja propaganda, mida kodeeriti sama koodi alla, sest sageli arutleti nende üle koos. NATO puhul eristati ka territoriaalse ühtsuse kaitset, mis tulenes sellest, kui kõneleja tõi otseselt välja kas kollektiivkaitse või Artikkel 5 olulisuse.

Tabel 6: JULGEOLEK alamkategoriad ja koodid

---

<sup>12</sup> “Mr President, the Baltic states have much to contribute to the work of the United Nations. For us, the horrors of war, occupation and harsh rule, by a colonial power are within living memories. So is a fight for liberty and restored independence and the transition to a successful, sustainable economy and the rule of law, we have no wish to dominate or intimidate anyone. We reject the idea of space of influence. Us smaller states have an existential interest in effective multilateralism. Therefore, Latvia will continue to contribute to the work of the United Nations in the spirit of optimism and determination.” (Levits 2022d).

Alamkategoriad ja koodid	Julgeolek																				Kokku				
	Macron				Biden				Scholz				Duda				Levits					Draghi			
	I		II		I		II		I		II		I		II		I		II						
	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V					
<b>Majanduslik julgeolek</b>	7	3	2	2	10	4	2	3	1	4	4	5	2	1	5	1	3	1	4	2	6	72			
Energeetiline julgeolek	1	1	1	2	3	2				1	1	1		1					3	1	1	19			
Hinnatõus	4				4		2			1	1	1			1			1		1	2	18			
Sanktsioonid	1	2	1		2	2		2	1	1	1	2	2		1	1		2	1	1		2	25		
Tarne	1				1			1		1	1	1			3							1	10		
<b>Euroopa Liit</b>	5		2		1					8	2			1								19			
Kaitsevõime	2		2							6	1			1								12			
Sõltumatus	3				1					2	1											7			
<b>NATO</b>	1				8	5		1		1			1	3	1		2	4		1		28			
Kaitsevõime	1				7	4				1			1	3	1		2	3		1		24			
Territoriaalne ühtsus					1	1		1									1					4			
<b>Siseriiklik julgeolek</b>	3	2	2		1	2			1	2		3	2			5	2		1	1	1	28			
Küberjulgeolek ja propaganda	1		1		1	1				1	1					2					1	9			
Kaitsevõime	1	2			1			1		1	1	2	2			3	2		1			16			
Sõltumatus	1		1																	1		3			
<b>Kokku</b>	16	5	5	2	19	11	2	4	2	12	8	5	4	5	5	5	3	9	2	3	3	5	2	6	143

I – 24.02.2022–24.03.2022 II – 20.09.2022–20.10.2022 S – siseriiklik V – välisriiklik

Allikas: autori koostatud.

### 3.3.1 Majanduslik julgeolek

Majanduslik julgeolek hõlmab energeetilist julgeolekut, hinnatõusu, sanktsioone ja tarnet. Kui teised koodid väljendavad siseriiklikke või rahvusvahelisi majanduse käekäiguga seonduvaid probleeme, siis sanktsioonide all arutlesid kõnelejad nii nende majanduslike mõjude kui ka vajaduse üle. Tarne alla paigutusid need tekstiosad, mis kirjeldasid sõja mõjusid erinevate kaupade impordile ja ekspordile. Majanduslik julgeolek esines esimesel perioodil 37 ja teisel perioodil 35 korda (Tabel 6).

Energeetiline julgeolek esines esimesel perioodil 11. ja teisel 8. korral (Tabel 5). Sellest räägiti mõlemal perioodil peamiselt energeetilise iseseisvuse ja energiahindade kontekstis. Sise- ja välisriiklikule auditooriumile suunatud kõnede seas seisnes erinevus selles, kas energeetilise julgeoleku tagamiseks tuuakse välja konkreetseid tehtud/planeeritavaid tegevusi või tuuakse välja, kuidas sõda on seda üldiselt mõjutanud.

Joe Bideni (2022a; 2022b) esimese perioodi kõned näitlikustavad seda erinevust. Siseriiklikult toob ta juba 24. veebruaril välja, et USA teeb koostööd teiste naftat tootvate riikidega ja energiavarudel hoitakse silm peal:

„Jälgime tähelepanelikult energiavarustust häirete suhtes. Oleme koostööd teinud suuremate naftat tootvate ja tarbivate riikidega, et tagada oma ühine huvi ülemaailmse energiavarustuse osas.

Teeme aktiivselt koostööd riikidega üle maailma, et hinnata suuremate energiat tarbivate riikide strateegiliste naftavarude kollektiivset vabastamist. Ja USA vabastab täiendavaid barreleid naftat, kui tingimused seda nõuavad.“ (Biden 2022a)<sup>13</sup>.

Kuu aega hiljem, 26. märtsil Varssavis räägib Biden (2022b) küll sellest, et Venemaa gaasi import USA-sse on lõpetatud, kuid energeetilise julgeoleku osas laiemalt rõhutab ta pikka plaani taastuenergia suunas, mis peaks julgeolekut tõstma.

Hinnatõus on osaliselt seotud energeetilise julgeolekuga. Kodeeritud 17st tekstiosast 11 räägivad just energiahindade tõusust (Tabel 5). Ülejäänud 6 kirjeldavad kas üldist või tarnega seonduvat hinnatõusu. Esimesel perioodil käsitleb oma siseriiklikus kõnes nii energia- kui ka tarnehindade tõusu Emmanuel Macron (2022a), kes toob välja selle, et sõjast tulenev hinnatõus vähendab meie ostujõudlust.

Biden (2022a; 2022c) keskendub mõlemas siseriiklikule auditooriumile suunatud kõnes vaid energiahindade tõusule, täpsemalt naftahinnale. Tema teise perioodi siseriiklik kõne käsitleb energiajulgeolekut ja hinnatõusu (Biden 2022c). Seega on loogiline, et selles kõnes leidus vaid majanduslikku julgeolekut puudutavaid tekstiosi. See kõne on ainus, kus riigijuht räägib tegevustest, mis aitavad hinnatõusu vastu mina-vormis:

„Seetõttu olen teinud kõik endast oleneva, et gaasi hindu alandada, alates Putini sissetungist Ukrainasse, mis põhjustas hinnatõuse – need hinnad tõusid ja raputasid rahvusvahelisi naftaturge.“ (Biden 2022c)<sup>14</sup>.

Scholz (2022d), Duda (2022d), Levits (2022d) ja Draghi (2022d) käsitlevad ÜRO Peaassamblee kõnedes hinnatõusu globaalsel tasandil. Scholz (2022b, 2022c) teeb seda ka teistes kõnedes, kirjeldades seda, kuidas hinnatõus mõjutab Euroopat laiemalt.

Sanktsioone käsitlesid mõlemal perioodil kõik riigijuhid vähemalt ühes kõnes. Sanktsioonidest räägitakse peamiselt kui lääne ühisest otsusest, pidades selle all silmas Euroopa Liitu. Esimesel perioodil räägitakse nii juba kehtestatud kui ka tulevastest sanktsioonidest. Scholz (2022a), Biden (2022a), Levits (2022a) ja Draghi (2022a) tõid sanktsioonide olulisuse välja sõja

---

<sup>13</sup> “We are closely monitoring energy supplies for any disruption. We have been coordinating with major oil producing and consuming countries toward our common interest to secure global energy supplies. We are actively working with countries around the world to elevate [evaluate] a collective release from the Strategic Petroleum Reserves of major energy-consuming countries. And the United States will release additional barrels of oil as conditions warrant.” (Biden 2022a).

<sup>14</sup> That’s why I have been doing everything in my power to reduce gas prices since Putin’s invasion of Ukraine caused these price hikes — these prices to spike and rattled international oil markets.

esimestel päevadel. Teisel perioodil tuletatakse neid meelde, hinnatakse sanktsioonide mõju ja arutletakse nende karmistamist. Seega on tegemist kõigi riigijuhtide jaoks olulise julgeolekualalise sammuga, millega soovitakse vähendada Venemaa võimu. Bideni ÜRO Peaassamblee ees esitatud kõne eristub teiste nägemusest sanktsioonide mõju osas, sest ta toob eraldi välja selle, et nende kehtestamisel pole tarneprobleemidega seost:

„Venemaa pumpab vahepeal välja valesid, püüdes kriisis, toidukriisis süüdistada sanktsioone, mille paljud maailmas on kehtestanud Ukraina-vastase agressiooni eest. Nii et lubage mul olla milleski täiesti selge. Meie sanktsioonid annavad Venemaale selgesõnaliselt võimaluse eksportida toitu ja väetist. Pole piirangut. See on Venemaa sõda, mis suurendab toiduga kindlustamatust.“ (Biden 2022d)<sup>15</sup>.

Tarnet käsitleti esimesel perioodil kolmel ja teisel seitsmel korral (Tabel 6). Mure tarne üle erineb perioodide lõikes. Esimesel perioodil arutlesid Macron (2022a) ja Scholz (2022b) toetuse üle, mida riigid peavad omavahel üles näitama, et tarneraskustega hakkama saada. Biden (2022a) keskendub sellele, kuidas Venemaa importi koos liitlastega vähendada.

Teisel perioodil arutletakse ainult teravilja tarne üle. Duda (2022d) ja Scholz (2022d) toovad välja, et Venemaa kasutab teravilja tarne blokeerimist majandusliku relvana. Mõlemad lisavad, et Euroopa Liit on andnud oma panuse, et tarnet taastada (Duda 2022d; Scholz 2022d). Draghi (2022d) ja Biden (2022d) tänavad tarne taastamise eest ÜRO-d. Draghi tänab ka Türgit:

„Sellegipoolest soovib Itaalia olla jõupingutuste esirinnas, et püüda jõuda kokkuleppele, kui see võimalikuks saab. Meil on see ka varem õnnestunud, kui rõhutasime, kuidas Musta mere sadamate blokaad ohustab ülemaailmset toiduga kindlustatust. Ukraina teraviljaekspordi leping tähistas olulist osapoolte koostöömomenti, mille eest tahan tänada ÜRO-d, peasekretäri Gutedishi ja Türgit.“ (Draghi 2022d)<sup>16</sup>.

### 3.3.2 Euroopa Liit

---

<sup>15</sup> „Russia, in the meantime, is pumping out lies, trying to pin the blame for the crisis, the food crisis, on the sanctions imposed by many in the world for the aggression against Ukraine. So let me be perfectly clear about something. Our sanctions explicitly allow Russia the ability to export food and fertilizer. No limitation. It's Russia's war that is worsening food insecurity.“ (Biden 2022d).

<sup>16</sup> “Still, Italy wants to be at the forefront of efforts to try and reach an agreement when this will become possible. We have managed to do so in the past when we highlighted how the blockade of Black Sea ports posed a risk to global food security. The agreement on Ukrainian grain exports marked an important moment of cooperation between parties, for which I want to thank the United Nations, the Secretary General Gutedish and Turkey”. (Draghi 2022d)

Euroopa Liitu käsitleti kõnedes 19. tekstiosas, millest 14 esines esimesel ja 5 teisel perioodil. Euroopa Liidu kaitsevõime väljendus nii kõnelejate kui ka perioodide ja auditooriumite lõikes erinevalt. Scholz (2022b) ja Macron (2022c) tõid oma kõnedes (vastavalt esimese perioodi välisriiklik ja teise perioodi siseriiklik kõne) välja üldise Euroopa Liidu kaitsevõime suurendamise olulisuse selleks, et muutunud oludes hakkama saada. Samas näeb Scholz (2022c) teise perioodi siseriiklikule auditooriumile suunatud kõnes õhutorjet kui konkreetset tegevust, millega saab Euroopa julgeolekut tagada. Macroni esimese perioodi siseriikliku kõne kodeeritud tekstiosa väljendab samaaegselt Euroopa Liidu kaitsevõimet ja sõltumatuse olulisust:

„Lõpuks peab sellest saama rahujõud. Me ei saa enam sõltuda enda kaitses teistest, olgu siis maal, merel, mere all, õhus, kosmoses või küberruumis. Selleks peab meie Euroopa kaitse tõhustama.“<sup>17</sup> (Macron 2022a)

Sõltumatuse käsitus oli kõnede lõikes ühtlasem. Peamiselt sooviti vähendada Euroopa majanduslikku sõltuvust Venemaast. Selle tõid välja nii Joe Biden (2022b), Emmanuel Macron (2022a) kui ka Olaf Scholz (2022b).

### **3.3.3 NATO**

Julgeolekut NATO vaatepunktist käsitlesid kokku 28 tekstiosa, millest esimesel perioodil kodeeriti 26 ja teisel 2. Euroopa Liitu ja NATO-t ühendav kaitsevõime väljendus siin 24. korral. Pea kõik kodeeritud tekstiosad kirjeldavad üldist NATO kaitsevõime suurendamist vajalikkust. Draghi (2022a), Macron (2022a), Biden (2022a), Duda (2022b) ja Levits (2022b) räägivad esimesel perioodil NATO idapiiri kaitsevõime tugevdamisest. Biden (2022a) toob välja lisavägede saatmise.

Territoriaalset ühtsusest rääkisid Joe Biden (2022a; 2022b; 2022d) ja Egils Levits (2022b). Levits (2022b) toob oma kõnes Bideni nimeliselt välja, kinnitades seda, et ka USA presidendi jaoks on NATO territoriaalne ühtsus oluline:

---

<sup>17</sup> “Lastly, it must become a power for peace. We can no longer depend on others to defend us, be it on land, at sea, under the sea, in the air, in space or in cyberspace. To this end, our European defense must step up.” (Macron 2022a)

„Mis puutub meie liitlastesse, siis liitlased on meile kinnitanud, et NATO lepingu artikkel 5 on püha ja president Biden, USA president Biden, on korduvalt lubanud et, NATO kaitseb igat tolli NATO liikmesriigi territooriumil.“ (Levits 2022b).<sup>18</sup>

### 3.3.4 Siseriiklik julgeolek

Siseriiklikust julgeolekust räägiti esimesel perioodil 20. korral ja teisel 8. korral, millest siseriiklikule auditooriumile suunatud kõnedest kodeeriti 16 tekstiosa (Tabel 5). Sarnaselt rahvusvaheliste organisatsioonidega oli enim esinenud koodiks kaitsevõime. Ka kaitsevõime sisuline käsitus oli sarnane. Peamiselt räägiti üldise siseriikliku kaitsevõime suurendamisest. Lisandus kaitsevõimesse investeerimise temaatika, millest kõnelesid Macron (2022a), Scholz (2022b), Levits (2022b; 2022c) ja Duda (2022c). Macron (2022a) oli ainus, kes ei toonud investeringute puhul välja summasid või protsente, vaid käsitles kaitsevõime rahastust teiste valdkondadega, nagu majandus, uuringud ja innovatsioon.

Küberjulgeolek ja propaganda esinesid üheksas tekstiosas (Tabel 5). Esimese perioodi siseriiklikes kõnedes rõhutasid nii Biden (2022a) kui ka Duda (2022a), et Venemaa propaganda ja valeinfo on jõudnud nende riiki ning sellele peab ühiselt vastu hakkama. Macron (2022a; 2022c) räägib mõlemas siseriiklikus propagandakanalite sulgemisest ja sanktsioonidest samas lõigus, iseloomustades nende näidetega Venemaa vastu suunatud tegevusi. Propagandakanalite sulgemisest toob välja ka Levits (2022c), kelle jaoks on see üks viise, kuidas siseriiklikult Vene „mõjutusi“ vähendada:

„Okupantide monument on lammutatud. See ei teeni enam Kremli ideoloogilisi rituaale. Novembriks kaovad üle riigi okupatsiooni ülistavad monumendid. Venemaa propagandakanalid on suletud. Julgeolekuteenistused ja politsei on saanud seadusliku aluse astuda avalikus ruumis Venemaa imperialismi ülistamise ja agressiooni vastu.“ (Levits 2022c)<sup>19</sup>.

---

<sup>18</sup> “As regards to our allies, allies have confirmed or reassured us that the Article 5 of NATO treaty is sacrosanct and President Biden, U.S. President Biden, has reiterated that also a number of times promising that the NATO will defend each inch of the NATO Member state territory.” (Levits 2022b).

<sup>19</sup> “The monument to the occupiers has been demolished. It will no longer serve the Kremlin's ideological rituals. By November, monuments glorifying the occupation will disappear across the country. Russian propaganda channels are closed. The security services and the police have been given a legal basis to take action against the glorification of Russian imperialism and aggression in public space.” (Levits 2022c).



Ainult küberjulgeolekust räägib Biden (2022a) oma esimese perioodi siseriiklikule auditooriumile suunatud kõnes, kus ta ütleb, et riik on valmis Venemaa küberrünnakutele vastama ja teeb selle jaoks koostööd erinevate ettevõtetega.

Siseriiklikust sõltumatuses räägivad Emmanuel Macron (2022a; 2022c) ja Mario Draghi (2022b). Macron toob mõlemas kõnes välja selle, kuidas Prantsusmaa põllumajandussektor sõltub Venemaalt imporditud kaubast ja selle negatiivse mõju vähendamiseks on vaja teha koostööd teiste riikidega. Draghi peamiseks murekohaks on Itaalia sõltumine Vene gaasist ning toob samuti välja riike, kellega saab selles osas koostööd teha:

„Nüüd on Itaalia pühendunud meie sõltuvuse kiirele vähendamisele Venemaa gaasist. Laupäeval rääkisin Katari emir Al Taniga, kellega arutasime eelkõige seda, kuidas tugevdada meie riikide vahelist energiakoostööd. Tahan tänada meie ministrit Chingolanit, kes on täna meiega, ja meie välisministrit Demariot selle pühendumuse eest selles valdkonnas.“ (Draghi 2022b).<sup>20</sup>

### 3.4 Toetuse alamkategoriad ja koodid

Toetus jagunes solidaarsuseks ja abiks. Solidaarsuse all vaadeldi seda, kas ja kuidas väljendavad riigijuhid oma solidaarsust Ukrainaga või kutsuvad rahvusvahelist kogukonda üles Ukrainat toetama. Ühtsusest eristab seda otsene sõna „solidaarsus“ (*solidarity*) kasutus ja see, kui kõneleja väljendab seda, et ta saab olukorra tõsisusest aru ja seisab Ukrainaga. Abi iseloomustas seda, kui riigijuht tõi välja materiaalse abi pakkumise Ukrainale. See jagunes majanduslikuks, sõjaliseks ja humanitaarabiks. Lisaks võeti arvesse põgenike käsitus, kui toodi välja valmidus neid vastu võtta või kirjeldati juba vastu võetud põgenike olukorda.

Tabel 7: TOETUS alamkategoriad ja koodid

---

<sup>20</sup> “Now, Italy is committed to a quick reduction in our dependence on Russian gas. On Saturday I spoke with Emir Al Tani of Qatar, with whom I discussed in particular, how to strengthen energy cooperation between our countries. I want to thank our minister, Chingolani, who is with us today, and our foreign minister, demario for that commitment on this front.” (Draghi 2022b).

Alamkategoriad ja koodid	Toetus																				Kokku					
	Macron				Biden				Scholz				Duda				Levits					Draghi				
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II						
	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V		
<b>Solidaarsus</b>	2		1	1	1	1	2		1	1	1	5	2	2			3	1	1	1	1	1	2	1	3	3
Solidaarsus Ukrainaga	2		1	1	1	1			1	1	1	2	1	1			3	1	1		1	2	1	2		1
Solidaarsuse saavutamine					1				1	3	1	1							1				1	2		11
<b>Abi</b>	3	3	3	2	2	3		3		3	3	1	2	3	3	4	2		3		7	2	2		54	
Majanduslik abi			1			1		2		1	1						3			1	2	1			13	
Sõjaline abi	1	1	1	1	1	1				1	1		1	1			1	1		1	1	1	1		16	
Humanitaarabi	1	1	1	1	1	1		1		1	1		1	1	1		1	1			2				16	
Põgenikud	1	1										1		1	2						2		1		9	
<b>Kokku</b>	5	3	4	3	3	5	0	4	1	1	8	5	3	2	6	4	5	3	1	5	1	10	2	5	89	

I – 24.02.2022–24.03.2022 II – 20.09.2022–20.10.2022 S – siseriiklik V – välisriiklik

Allikas: autori koostatud.

### 3.4.1 Solidaarsus

Solidaarsus väljendus 34. korral, millest esimesel perioodil kodeeriti 15 ja teisel 19 (Tabel 6). Macron (2022a), Biden (2022a) ja Scholz (2022a) kirjeldavad esimese perioodi siseriiklikus kõnes vestlust Ukraina presidendiga, kus nad avaldasid Ukrainale toetust. Samal teemal kõneleb ka Draghi (2022b) sama perioodi rahvusvahelisele auditooriumile suunatud kõnes:

„Meie valitsus on võtnud endale kohustuse uurida kõiki diplomaatilisi võimalusi konflikti lahendamiseks. Eile helistasin president Zelenskyle ja kordasin, et Itaalia valitsus ja Itaalia inimesed tunnevad temaga solidaarsust.“ (Draghi 2022b).<sup>21</sup>

Solidaarsust väljendati esimesel perioodil pea igal korral sõna „solidaarsus“ kasutusega. Teisel perioodil oli solidaarsust vähem ja seda siseriiklikult rohkem läbi ühtsuse. Egils Levits (2022c) räägib oma siseriiklikus kõnes sellest, et Läti on Ukrainat toetanud ja jätkab sellega. Seega on solidaarsus siin kaudsem, see väljendub läbi olukorra teadvustamise ja toetuse kinnitamise. ÜRO Peaassamblee istungil esitatud kõnedes esines solidaarsus kõigi kõnedes ja seda tehti samuti läbi „solidaarsuse“ sõna kasutuse.

### 3.4.2 Abi

Ukrainat toetati ka läbi majandusliku, humanitaarse ja militaarse abi. Abi käsitletus oli pea kõigist analüüsitud koodidest läbi perioodide ja auditooriumite kõige sarnasem. Ainsad, kes abi oma ühes kõnes ei käsitlenud, olid Biden ja Levits. Kui Bideni (2022c) kõne puhul saab öelda, et see on valimist kõige vähem Ukrainaga seotud, siis Egils Levitsi (2022a) esimene

<sup>21</sup> “Our government is committed to exploring all the diplomatic avenues to present to the conflict. Yesterday I phoned President Zelensky, and I repeated that the Italian government and Italian people feel the solidarity with him.” (Draghi 2022b).

kõne oli täielikult Ukraina teemal. Samas oli tegemist telepöördumisega, mis näitab olukorra tõsisust. Levitsi (2022a) kõne eesmärgiks oli oma inimeste rahustamine, mille käigus mainis ta mitu korda, et Läti inimesed ei pea muretsema, sest liitlased (eriti NATO) kaitseb neid. Geograafiliselt Venemaa kõrval olevale riigile on rahva rahustamine loogiline, eriti sellepärast, et rünnak Ukrainale tuli nii äkitselt.

### 3.5 Ajaloo koodid

Viimaseks alamkategorriaks on ajalugu, mis väljendab riigijuhtide välja toodud ajaloolisi sündmusi, mida nad Ukrainas toimuvast sõjast rääkides sellega seostavad. Ajaloo käsitlus on identiteedi seisukohast oluline, sest näitab, milliseid sündmusi peetakse oluliseks. Esimesel perioodil kodeeriti ajalooliste sündmuste alla 7 ja teisel 7 tekstiosa. Kvalitatiivselt saab uurida, milliseid aspekte ja kuidas täpsemalt kõnelejad neist sündmustest olulisimaks peavad. Ajalooliste sündmuste koodideks osutusid teine maailmasõda ja okupatsioon.

Tabel 8: AJALUGU koodid

Alamkategorriad ja koodid	Ajalugu																								
	Macron				Biden				Scholz				Duda				Levits				Draghi				Kokku
	I		II		I		II		I		II		I		II		I		II		I		II		
S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V		
<b>Ajaloolised sündmused</b>	<b>2</b>		<b>2</b>		<b>2</b>					<b>1</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>									<b>14</b>	
Teine maailmasõda	2		2		2					1	1	2												10	
Okupatsioon												1	1	1	1									4	

I – 24.02.2022–24.03.2022 II – 20.09.2022–20.10.2022 S – siseriiklik V – välisriiklik

Allikas: autori koostatud.

Ajaloolistest sündmustest Ukrainas toimuva sõja kontekstis rääkisid Emmanuel Macron (2022a; 2022d), Joe Biden (2022b), Andrzej Duda (2022a; 2022b; 2022d) ja Egils Levits (2022a; 2022c; 2022d). Kõned erinesid selle poolest, kas ajaloolisi sündmusi käsitleti oma riigi või üldise rahvusvahelise kogemuse põhjal. Poola oli Nõukogude Liidu satelliitriik ja Läti kuulus liitu, mistõttu on Venemaa agressiooni ja teise maailmasõja ning okupatsiooni seostamine mõistetav. Mõlemad riigijuhid kasutavad ajaloolisi näiteid selleks, et ilmestada ühtsust Ukrainaga. USA pole aga selliseid sündmusi läbi elanud, mistõttu räägib Biden (2022b) Varssavis toimunud kõnes teise maailmasõja mõjudest Poolale. Macron (2022a) eristub selle poolest, et ta seostab Venemaa agressiooni natsismi ja holokausti ja Stalini tegudega:

„Veelgi vähem on see sõda võitlus "natsismi vastu", nagu alusetu propagandakampaania inimesi uskuma paneks. See on vale. See on solvang Venemaa ja Ukraina ajaloole ning meie esivanemate mälestusele, kes võitlesid külge külge kõrval

natsismi vastu. Venemaa juhid ründavad holokausti mälestust Ukrainas, nagu ka Venemaal stalinistlike kuritegude mälestust.“ (Macron 2022a).<sup>22</sup>

### 3.6 Järeldused

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida, kas ja kuidas erinevad julgeolek ning identiteet riigijuhtide Ukrainas toimuva sõja teemalistes kõnedes kahel perioodil. Eesmärgist tulenevalt otsiti vastust neljale küsimusele.

#### 1. Kuidas käsitlevad riigijuhid kõnedes identiteeti ja julgeolekut?

Julgeoleku ning identiteedi teoreetilise käsitlemise ja temaatilise analüüsi jooksul eristus neli teemat: julgeolek, väärtused, toetus ja ajalugu. Selgus, et neid kõiki ühendab ühtsus, mis väljendus nii rahvusvaheliste organisatsioonide (NATO ja EL) koostöös kui ka ühtses väärtuste kaitses ja Ukraina abistamises. Järelduste tegemisel tuleb arvesse võtta seda, et kõik kõned ei käsitlenud sõda Ukrainas täielikult võrdses mahus, seda eriti teise perioodi siseriiklike kõnede puhul, milles sõda oli justkui taust teistele teemadele.

Ühtsus jagunes sarnaselt teiste alamkategoriatega selle alusel, kas selle jaoks tehakse tegevusi või on see miski, mida on vaja saavutada. Ühtsus on ainus väärtuste alamkategorია, mille kohta saab perioodide vahel erinevusi leida. Esimesel perioodil oldi ühtsed sanktsioonide kehtestamise, kaitsevõime suurendamise ja abi saatmise osas. Teisel perioodil sooviti rahvusvahelise kogukonna ühtsust rahu saavutamise ja agressiooni hukkamõistmise eesmärgil. Seega ei väljendatud nii palju julgeolekuga seonduvate tegevuste olulisust.

Analüüsist selgus, et ühtsus kirjeldab kõige paremini identiteeti, hõlmates samal ajal ka julgeolekut. Kui näha identiteeti kui „meie“ käsitlemist, samastuvad kõnelejad enim Euroopa Liiduga ja Euroopaga laiemalt, pidades oluliseks Chopini (2018) välja toodud väärtuseid. Samas ei ole kõnedes juttu võrdsusest ning uue väärtusena peetakse oluliseks suveräänsust, mis on sõja kontekstis loomulik. Lisaks toob Chopin (2018: 5) välja, et Euroopa ei taju oma ühtsust. Bakalaureusetöö kontekstis saab sellele vastu vaielda. Euroopa Liidu ja kogukonna ühtsus oli üks enim esinenud väärtusi. Küll aga tuleb jälle arvesse võtta sõja mõju, millele vastandumisel ühtsus baseerub.

---

<sup>22</sup> “Still less is this war a fight against “Nazism,” as a baseless propaganda campaign would have people believe. That is a lie. It is an insult to Russian and Ukrainian history and to the memory of our forefathers who fought side by side against Nazism. Russian leaders are attacking the memory of the Holocaust in Ukraine, just as in Russia they are attacking the memory of Stalinist crimes.” (Macron 2022a).

## 2. Kas ja kuidas erinevad teemad kahe perioodi sees ja perioodide võrdluses?

Julgeolekut käsitleti esimesel perioodil rohkem ja teisel perioodil toodi nii sanktsioonide kui ka kaitsevõime all rohkem välja juba tehtud tegevusi. Sõja esimesel kuul reageeriti olukorrale kiirelt ja juba esimesel päeval rääkisid riigijuhid sanktsioonide kehtestamise ja kaitsevõimekuse suurendamise olulisusest, mis jätkus ka välisriiklikule auditooriumile suunatud kõnedes. Teisel perioodil jäi julgeoleku kui konkreetsete tegevuste kogumi arutelu vähemaks ja julgeolek ise muutus väärtuseks, sest rahvusvahelist kogukonda kutsuti üldisele toetusele ja ühtsusele. Seda võib kirjeldada kui julgeolustamise muutust politiseerimiseks, sest vähem kirjeldati eksistentsiaalset ohtu, kuid teemad olid poliitilises diskussioonis siiski aktuaalsed. Majandusliku julgeoleku osas muutus tarne käsitlus selle osas, milliste kaupade tarnet tähtsustati. Esimesel perioodil muretseti gaasi ja tehnoloogia impordi üle Venemaalt, teisel perioodil aga räägiti ainult teravilja tarnest.

## 3. Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad kolmes toetuse alusel jagatud grupis?

Toetus ise kujunes üheks teemaks ja seal oli ainsaks erisuseks Mario Draghi (2022b) esimese perioodi siseriiklikule auditooriumile suunatud kõne, kus ta väljendas toetust kümnes erinevas tekstiosas ning kus ta väljendas enim Ukraina abistamisega seonduvaid tegevusi. Draghi kuulub madalamasse toetusgruppi, seega ei saa valimi osas järeldada seda, et suuremad toetajad sellest ka rohkem räägiksid. Küll aga räägivad nad rohkem oma riigi ajaloolistest sündmustest, millega samastavad ennast Ukrainaga. Seega väljendub ajalooliste sündmuste käsitluses Anthony B. Smithi (1991: 14) teine rahvusliku identiteedi tunnus ehk ühised müüdid ja ajaloolised mälestused.

Erandiks on Joe Biden, mida ei saagi oodata, sest USA ei kuulu Euroopa Liitu. Biden ei samasta ennast ka NATOga, kuigi näiteks Egils Levits teeb seda Jens Stoltenbergiga koos peetud pressikonverentsil (Levits 2022b). Analüüsis väljendub seega Euroopa identiteet, mis põhineb ühistel väärtustel (demokraatia, vabadus, suveräänsus, rahu, õigused, ühtsus) ning mida teostatakse enda verbaalse „asetamisega“ liitu. Samas NATO puhul sellist mustrit ei märgatud, mida võib selgitada nii selle organisatsiooni kitsam tegevusvaldkonna kui ka Smithi (1991: 14) ajaloolise territooriumi, ühise avaliku massikultuuri ning majandussüsteemi puudumine.

## 4. Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad riigisiseste ja välisauditooriumile suunatud kõnede puhul?

Sise- ja välisriiklike kõnede erinevused olid esimesel perioodil seotud sellega, millise sündmuse ajal/järel välisele auditooriumile suunatud kõne peeti, kuid ka selle osas oli erisusi. Egils Levitsi (2022b) pressikonverents koos Jens Stoltenbergiga väljendab rohkem NATOga seonduvat ühtsust ja kaitsevõime olulisust kui teised tema kõned kokku. Samas räägib ta selles kõnes kõige rohkem ka siseriiklikust julgeolekust, mis esineb teiste riigijuhtide kõnedes kas ainult või enim siseriiklikule auditooriumile suunatud kõnedes. Teisel perioodil oli erinevus see, et sõda ei olnud siseriiklikes kõnedes enam peateema. Ainult sõjast ja selle mõjudest rääkis sellises kõnes Olaf Scholz (2022c). Teiste jaoks oli see seotud majanduse (Duda 2022c; Biden 2022c), siseriiklike protsesside (Levits 2022c) või riigi asetsemisega maailmas (Macron 2022c).

## KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärgiks on teada saada, kas ja kuidas erinevad julgeolek ja rahvuslik identiteet riigijuhtide Ukrainas toimuvat sõda käsitlevates kõnedes sõja esimesel kuul ning seitsme kuu möödudes. Täpsemalt sooviti teada julgeoleku ja identiteedi esinemist ning erinevusi kõnedes, kus oht pole siseriiklik, kuid mis mõjutab avalikku debatti ning poliitikakujundajate tegevusi.

Julgeoleku ja identiteedi defineerimiseks ning seostamiseks kasutati peamiselt Barry Buzani, Ole Wæveri ja Jaap de Wilde (1998) raamatut „Security: A New Framework For Analysis“, mis annab baasteadmised julgeoleku analüüsimiseks rahvusvahelistes suhetes ning käsitleb identiteeti kui ühte julgeoleku kaitseobjekti. Lisaks seostati termineid varasemate akadeemiliste töödega, et saada sügavamad teadmised sellest, mis on kõnede tähtsus fookuseerivate sündmuste puhul ja kuidas nähakse Euroopa ning USA identiteete.

Teoreetilisest lähtekohast tulenevalt koostati temaatiline analüüs, mis hõlmas kuue riigijuhi Ukrainas toimuvat sõda käsitlevaid kõnesid kahel ajaperioodil ning kahele erinevale auditooriumile (sise- ning välisriiklik) suunatult. Riigijuhtide valik tulenes riikide kuulumisest Euroopa Liitu ja/või NATOsse, nende sõja käsitlemisest vähemalt poole kõne ulatuses ja sellest, kui palju nad on Ukrainat toetanud. Kahe perioodi ning auditooriumi lõikes oli kõnesid 24 ning riigijuhtideks Poola president Andrzej Duda, Läti president Egils Levits, Saksamaa liidukantsler Olaf Scholz, Ameerika Ühendriikide president Joe Biden, Prantsusmaa president Emmanuel Macron ning Itaalia endine peaminister Mario Draghi.

Teoorial põhineva temaatilise analüüsi käigus kerkisid esile neli kategooriat: julgeolek, väärtused, toetus ja ajalugu. Kuna identiteet on kompleksne nähtus, siis ei olnud teemade

ühtsuse mõttes võimalik seda üheks teemaks valida. Selle asemel iseloomustavad rahvuslikku identiteeti kõik eelnevad teemad, mille keskmes on ühtsus. Peamiseks uurimisküsimuseks oli see, kuidas käsitlevad riigijuhid kõnedes identiteeti ja julgeolekut. Analüüsist selgus, et Euroopa Liidu riikide juhid samastavad ennast tugevalt liidu väärtustega, kuid Chopini (2018) välja toodud väärtustest on võrdsus asendunud just ühtsusega. Julgeoleku puhul oli näha, kuidas kindlate teemade puhul vähenes nende käsitlemine eksistentsiaalse ohuna ning need muutusid vahenditeks, mida kasutati ühtsuse kinnitamisel. Näiteks sanktsioonid olid esimesel perioodil väga aktuaalsed, neid esitleti kui vahendit, mille abil Venemaa agressiooni pidurdada. Teisel perioodil aga toodi sanktsioonid välja ühtsuse saavutamise näitena.

Teistele uurimisküsimustele ei pakkunud analüüs piisavalt temaatilisi erinevusi, et nende põhjal järeldusi teha. Seega saab vastata küsimustele „Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad kolmes toetuse alusel jagatud grupis?“ ja „Kas ja kuidas erinevad kõnede teemad riigisiseste ja välisauditooriumile suunatud kõnede puhul?“ sellega, et andmestikus oli liialt vähe erisusi, mistõttu ei saa ühtselt järeldada, kuidas teemad erinevad kolmes grupis ja auditooriumipõhiselt. Saab küll öelda, et teise perioodi siseriiklikule auditooriumile suunatud kõned väljendasid julgeolekut vähem, kuid seda oli näha juba kõnede valikul ja teemade sisu see ei muutnud.

Autor leiab, et temaatilise analüüsi eesmärk oleks paremini õnnestunud, kui kõnede valim oleks sisu poolest ühtsem. Kõnede jagamine neljaks aitas näha identiteedi ja julgeoleku käsitlust olenevalt auditooriumist ja sõja arengutest, kuid muutis andmestiku kirjuks ning arvestama pidi ka sellega, et Joe Biden on teiste riigijuhtidega võrreldes erand, kuigi poliitiliselt tähtis. Töö eesmärk oleks saanud paremini realiseeruda, kui oleks teiseks perioodiks valinud aasta pärast sõja algust. Ka siis pidasid riigijuhid kõnesid, mis olid Ukrainas toimuva sõjaga rohkem seotud.

Bakalaureusetööst saaks edasi uurida julgeolustamist. Kuna temaatilise analüüsi puhul ei võetud arvesse kõnede järgnenud samme ega nende legitimeerimist auditooriumi poolt, saab uurida, millised poliitikamuudatused on nendes riikides või riikide üleselt, näiteks Euroopa Liidu tasandil vastu võetud. Lisaks saab Euroopa identiteedi puhul uurida ühtsuse tähtsust kõnedes enne kriisi ja kriisi ajal.

## **KASUTATUD KIRJANDUS**

### **Teoreetilised allikad**

Aksiim, A. (2022, 20. september). Lääs ei kavatse Venemaa korraldatud libareferendumeid Ukrainas tunnustada. *ERR*. <https://www.err.ee/1608722434/laas-ei-kavatse-venemaa-korraldatud-libareferendumeid-ukrainas-tunnustada>

Alexandrova, P. (2015). Upsetting the agenda: the clout of external focusing events in the European Council. *Journal of Public Policy*, 35(3), 505-530.

Braun, V., Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.

Buzan, B., Waever, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner Publishers.

Chopin, T. (2018, 19. märts). Europe and the identity challenge: who are "we"? *European Issue n°466*, Foundation Robert Schuman, <https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0466-europe-and-the-identity-challenge-who-are-we>

ELi ja NATO koostööd käsitlev ühisdeklaratsioon, 10. jaanuar 2023. (2023, 10. Jaanuar). *Euroopa Ülemkogu*. <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2023/01/10/eu-nato-joint-declaration-10-january-2023/> (külastatud 15. aprill 2023)

Huddy, L., & Khatib, N. (2007). American Patriotism, National Identity, and Political Involvement. *American Journal of Political Science*, 51(1), 63–77.

Kiel Institute for the World Economy. (2022) Ukraine Support Tracker. <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> (külastatud 30. aprill 2023)

Kiouis, S., Strömbäck, J. (2010). The White House and public relations: Examining the linkages between presidential communications and public opinion. *Public Relations Review*, 36. 7–14.

Milford, M. (2016). National Identity, Crisis, and the Inaugural Genre: George W. Bush and 9/11. *Southern Communication Journal*, 81(1). 18-31.

Piirsalu, J., Kotjuh, D. (2022). POSTIMEES UKRAINAS } Donbassi libareferendumid Ukraina vägesid ei peata. *Postimees*, 26. september. <https://maailm.postimees.ee/7613045/postimees-ukrainas-donbassi-libareferendumid-ukraina-vagesid-ei-peata> (külastatud 29. aprill 2023)



Shepardson, D. (2022, 21. märts). Biden to travel to Poland to discuss Ukraine crisis with Duda. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/biden-travel-poland-discuss-ukraine-crisis-with-duda-2022-03-21/> (külastatud 15. aprill 2023)

Smith, A. D. (1992). National identity and the idea of European unity. *International Affairs*, 68(1), 55–76.

Smith, A. D. (1992). *National identity*. Reno, University of Nevada Press.

Ukraina: kõrge esindaja poolt Euroopa Liidu nimel tehtud avaldus seoses Donetsk, Hersoni, Luhanski ja Zaporizžja oblastis Venemaa korraldatud libareferendumitega. (2022, 28. september). *Euroopa Liidu Nõukogu*. <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2022/09/28/ukraine-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-illegal-sham-referenda-by-russia-in-the-donetsk-kherson-luhansk-and-zaporizhzhia-regions/>

ÜRO Peaassamblee mõistis hukka Venemaa katsed Ukraina alad ebaseaduslikult annekteerida (2022, 13. oktoober). *Eesti alaline esindus ÜRO juures*. <https://un.mfa.ee/et/uro-peaassamblee-moistis-hukka-venemaa-katsed-ukraina-alad-ebaseaduslikult-annekteerida/>

### **Analiüsitavad allikad**

Biden, J. (2022a, 24. veebruar). Remarks by President Biden on Russia’s Unprovoked and Unjustified Attack on Ukraine [Kõne transkriptsioon]. Valge Maja, Washington, USA. Kättesaadav: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/02/24/remarks-by-president-biden-on-russias-unprovoked-and-unjustified-attack-on-ukraine/>

Biden, J. (2022b, 26. märts). Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine [Kõne transkriptsioon]. Varssav, Poola. Kättesaadav: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/26/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/>

Biden, J. (2022c, 19. oktoober). Remarks by President Biden on Actions to Strengthen Energy Security and Lower Costs [Kõne transkriptsioon]. Valge Maja, Washington, USA. Kättesaadav: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/10/19/remarks-by-president-biden-on-actions-to-strengthen-energy-security-and-lower-costs/>

Biden, J. (2022d, 21. september). United States of America - Joe Biden, Jr Addresses UN General Debate, 77th Session [Kõne]. *ÜRO Peaassamblee 77. istungjärg*, New York, USA.

Kättesaadav: [https://www.youtube.com/watch?v=o\\_8pahoc3\\_w](https://www.youtube.com/watch?v=o_8pahoc3_w)

Draghi, M. (2022a, 24. veebruar). Ucraina, dichiarazioni alla stampa del Presidente Draghi [Kõne]. Kättesaadav: [https://www.youtube.com/watch?v=e7ky\\_L5ylek](https://www.youtube.com/watch?v=e7ky_L5ylek)

Draghi, M. (2022b, 7. märts). [Pressikonverents Euroopa Komisjonis] [Pressikonverents]. Berlaymont, Brüssel, Itaalia. Kättesaadav: [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement\\_22\\_1602](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_22_1602)

Draghi, M. (2022c, 7. oktoober). Punto stampa del Presidente Draghi a Praga [Pressikonverentsi transkriptsioon]. Praha, Tšehhi Vabariik. Kättesaadav: <https://www.sitiarcheologici.palazzochigi.it/www.governo.it/ottobre2022/www.governo.it/it/articolo/il-presidente-draghi-partecipa-al-vertice-della-comunit-politica-europea-e-al-consiglio.html>

Draghi, M. (2022d, 21. september). Italy - President of the Council of Ministers Addresses General Debate, 77th Session [Kõne]. *ÜRO Peaassamblee 77. istungjärg*, New York, USA. Kättesaadav:

Duda, A. (2022a, 24. veebruar). Message from the President of the Republic of Poland [Kõne transkriptsioon]. Varssav, Poola. Kättesaadav: <https://www.president.pl/news/message-from-the-president-of-the-republic-of-poland,49387>

Duda, A. (2022b, 25. veebruar). Opening remarks at Bucharest Nine summit [Kõne transkriptsioon]. *Bucharesti Üheksa kohtumine*, Varssav, Poola. Kättesaadav: <https://www.president.pl/news/opening-remarks-bucharest-9,49482>

Duda, A. (2022c, 20. oktoober). Wystąpienie na Kongresie „Krynica Forum '22 – Wzrost i Odbudowa” [Kõne transkriptsioon]. *Krynica foorum '22 – kasv ja ülesehitus*, Karpacz, Poola. Kättesaadav: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wystapienie-na-kongresie-krynica-forum-22-wzrost-i-odbudowa,60174>

Duda, A. (2022d, 21. september). Poland - President Addresses UN General Debate, 77th Session [Kõne]. *ÜRO Peaassamblee 77. istungjärg*, New York, USA. Kättesaadav:

Levits, E. (2022a, 24. veebruar). Valsts prezidenta Egila Levita paziņojums Latvijas Televīzijā 2022. gada 24. februārī [Kõne transkriptsioon]. Riia, Lāti. Kättesaadav: <https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-pazinojums-latvijas-televizija-2022-gada-24-februari>

Levits, E. (2022b, 8. märts). Joint Press Conference by the NATO Secretary General and the President of Latvia [Pressikonverents]. Riia, Läti. Kättesaadav: <https://www.youtube.com/watch?v=HnWZSqajgtg>

Levits, E. (2022c, 8. september). Valsts prezidenta Egila Levita runa Saeimas rudens sesijas plenārsēdes atklāšanā [Kõne transkriptsioon]. Seim, Riia, Läti. Kättesaadav: <https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-runa-saeimas-rudens-sesijas-plenarsedes-atklasana>

Levits, E. (2022d, 21. september). Latvia - President Addresses United Nations General Debate, 77th Session [Kõne]. *ÜRO Peaassamblee 77. istungjärg*, New York, USA. Kättesaadav: <https://www.youtube.com/watch?v=NxlgGfcYzA>

Macron, E. (2022a, 2. märts). Address to the Nation [Kõne transkriptsioon]. Élysée palee, Pariis, Prantsusmaa. Kättesaadav: <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2022/03/02/address-to-the-nation>

Macron, E. (2022b, 11. märts). Speech by President Emmanuel Macron - Press conference at the Versailles Summit [Kõne transkriptsioon]. *Versailles tippkohtumine*, Versailles, Prantsusmaa. Kättesaadav: <https://wayback.archive-it.org/12090/20221120120231/https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/en/news/speech-by-president-macron-press-conference-at-the-versailles-summit/>

Macron, E. (2022c, 1. september). Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors [Kõne transkriptsioon]. *Prantsusmaa saadikute konverents*, Élysée palee, Pariis, Prantsusmaa. Kättesaadav: <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2022/09/01/speech-by-the-president-of-the-french-republic-at-the-conference-of-ambassadors-1>

Macron, E. (2022d, 20. september). France - President Addresses United Nations General Debate, 77th Session [Kõne]. *ÜRO Peaassamblee 77. istungjärg*, New York, USA. Kättesaadav: <https://www.youtube.com/watch?v=dIfolnlwFVs>

Scholz, O. (2022a, 24. veebruar). Krieg Russland/Ukraine [Kõne]. Berliin, Saksamaa. Kättesaadav: <https://www.youtube.com/watch?v=mjaLrmCUcrw>

Scholz, O. (2022b, 11. märts). Pressekonferenz von Bundeskanzler Scholz in Versailles am 11. März 2022 [Kõne transkriptsioon]. *Versailles tippkohtumine*, Versailles, Prantsusmaa.

Kättesaadav: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/pressekonferenz-von-bundeskanzler-scholz-in-versailles-am-11-maerz-2022-2014270>

Scholz, O. (2022c, 20. oktoober). [Valitsuse deklaratsioon Euroopa Ülemkogu kohtumise kohta] [Kõne transkriptsioon]. Berliin, Saksamaa. Kättesaadav: <https://dserver.bundestag.de/btp/20/20063.pdf#P.7038>

Scholz, O. (2022d, 21. september). Germany - Chancellor Addresses General Debate, 77th Session [Kõne]. ÜRO Peaassamblee 77. istungjärk, New York, USA. Kättesaadav: <https://www.youtube.com/watch?v=vwpkayOqbrI>

Mina, Kertu Niit, (isikukood: 60105216514) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Rahvuslik identiteet ja julgeolek kuue EL-i ja NATO riigijuhi kõnedes esimese kuu jooksul pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse 2022. aasta veebruaris ja seitse kuud hiljem“, mille juhendaja on Alar Kilp, PhD,

- reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
- kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.